

RAPORTUL ANUAL DE ACTIVITATE

---

ianuarie – decembrie 2008

Cuprins

---

1. INTRODUCERE	5	5. CONSOLIDAREA CAPACITATILOR	
2. PRIVIRE GENERALĂ	6	PUBLICHE	37
2.1. Strategia 2009	6	5.1 Capacități în Politici Publice și	
2.2. Planul de Acțiuni 2008	6	Advocacy	38
2.3. Evoluția organizațională	6	5.2 Capacități în Leadership	40
3. POLITICI & ADVOCACY	8	5.3 Centrul Informațional	42
3.1 Analiza și elaborarea politicilor		6. RAPOARTELE FINANCIARE SI DE	
pentru reforma democratică	9	AUDIT	44
3.2 Acțiuni de advocacy și lobby		6.1. Raportul privind situatia financiara	45
legate de unele domenii de politici .	15	6.2. Raportul privind activitățile.....	45
4. INITIATIVE DEMOCRATICE	22	6.3. Raportul privind circulația fondurilor	
4.1 Inițiative de monitorizare a		.....	46
drepturilor omului și a bunei		7. ANEXE: BENEFICIARII	48
guvernări	23	Beneficiarii Advocacy, Politici	48
4.2 Promovarea inițiativelor		Beneficiarii Centrul Informațional	50
democratice și de consolidare a			
societății.....	27		

1.INTRODUCERE

Acesta este al 8-lea raport executiv anual al organizației. CReDO se afla în ultimul an de implementare a ciclului 3 de dezvoltare organizațională în baza Planului strategic 2006-2009. Anul 2008 este un an preelectoral – la începutul anului 2009, vor avea loc alegerile parlamentare.

Alegerile parlamentare vor reprezenta pentru întreaga societate o provocare adevărată în sensul asigurării funcționării instituțiilor democratice, implementarea politicilor compatibile cu prioritățile și obligațiunile în fața UE.

În anul 2008 CReDO se re-confirmă ca una din principalele organizații de analiză și de advocacy și furnizare a expertizei în oferirea soluțiilor de politici în domeniile democrației, politicilor sociale și sănătate. Peste 15 studii și analize au fost produse și furnizate proceselor decizionale relevante. În acest an, CReDO a jucat un rol crucial în adoptarea unei legi mai liberale și democratice cu privire la întrunirile publice, a susținut procesul de elaborare și adoptare a legii cu privire la prevenirea și combaterea discriminării. Ambele procese au fost importante pentru apropierea Moldovei către UE.

Promovarea implementării obligațiunilor în baza Planului UE-RM și a documentelor care urmează, în continuare rămâne unul din obiectivele principale ale CReDO. Pe acest segment au fost înregistrate și acțiuni de îmbunătățire a cadrului legislativ pentru secotrul asociativ din Moldova, a fost adoptată strategia pentru dezvoltarea societății civile și discutate pe larg proiectele de acte legislative necesare punerii în aplicare a strategiei.

Dezvoltarea capacităților autorităților publice pentru guvernare eficientă și calitativă a fost în atenția organizației de rând cu consolidarea capacităților sectorului asociativ. Programele de consolidare a capacităților în domeniul leadershipului și politicilor publice sunt cu adevărat programe de referință în Moldova.

Programele sunt oferite în parteneriat cu mediul academic din străinătate, astfel se bucură de excelența academică și de modul practic de abordare a procesului de instruire.

Raportul oferă o privire în detaliu asupra cheltuielilor organizației continuând tradiția stabilită încă în anul 2000 de a pune la dispoziția societății toată informația necesară activității organizației. CReDO practică principiile de transparență și responsabilitate organizațională, raportul de audit confirmă sistemul înalt de calitate financiară în cadrul organizației.

În anul 2009, CReDO va fi în procesul de elaborare a unei strategii de 3 ani de activitate – strategia CReDO 2010-12 (Strategia CReDO 2012). Strategia CReDO 2012 va lua în considerație un nouă configurație politică, va răspunde noilor provocări ale societății.

Raportul de activitate este structurat în 5 capitole. Capitolele introductive sunt urmate de descrierea activităților în domeniul de analiză a politicilor și de acțiuni de advocacy și lobby. Ulterior este capitolul cu descrierea rezultatelor de implementare a politicilor de promovare a drepturilor omului și a democrației și de împuternicirea grupurilor vulnerabile. Capitolul cu consolidarea capacităților descrie programele de instruire și funcționarea centrului informațional. Capitolul final conține informația financiară și raportul de audit. Anexele conțin beneficiarii activităților organizației

2.PRIVIRE GENERALĂ

2.1. Strategia 2009

Strategia CReDO 2009 este în ultimul an de activitate. CReDO va demara procesul de evaluare a organizației pentru această perioadă.

Domeniile strategice alese de CReDO pentru perioada 2007-2009 sunt:¹

Aria 1. Consolidarea capacităților organizaționale a societății civile și actorilor sectorului public;

Aria 2. Advocacy și analiza politicilor sociale și de bunăstare;

Aria 3. Democrația europeană și conformarea la standardele de drepturile omului.

În perioada de acțiune a strategiei CReDO 2009, se va consolida poziția sa în calitate de actor de dezvoltare a capacităților (educație și consultanță), se vor îmbogăți programele din punctul de vedere al formării capacităților de leadership, se vor forma produsele de excelență și de calitate pe baza instrumentelor și tehnologiilor avansate. Acestea vor servi aspirațiilor societății întregime (societății civile și sectorului public) de a se integra mai coerent în UE, dezvoltă o societate durabilă și confidentă. CReDO se va manifesta solid în noile domenii în apariție prin promovarea politicilor sociale orientate pe nevoile și necesitățile oamenilor, democrație și drepturile omului. CReDO va produce cunoștințe și conștientizare, soluții și evaluări privind capacitatea societății de a ancora ferm și stabil pe valorile europene democratice și drepturile omului.

Planul strategic prevede crearea unității strategice de gestionare a programelor de consultanță și educație organizațională pentru sectorul necomercial și public. Unitatea se va numi CICO (Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională). Brandul CReDO va menține portofoliul cu produsele și

serviciile în dezvoltarea capacităților în promovare a inițiativelor democratice, analiza și consultanță în domeniul politicilor în scopul integrării europene a Moldovei și promovarea leadershipului democratic în Moldova.

2.2. Planul de Acțiuni 2008

Planul de acțiuni pentru anul 2008 a fost realizat în cea mai mare parte. La unele compartimente, cum ar fi analiza de politici și lobby și dezvoltarea capacităților autorităților publice planul de acțiuni a înregistrat o depășire substanțială.

În perioada anului 2008, numărul beneficiarilor puțin a scăzut pe unele din produse (instruirea și dezvoltarea capacităților societății civile), pe altele numărul a rămas constant dar redistribuit pe unele produse (leadership) și a crescut considerabil pe altele (capacități sectorul public și analize de politici). În aceasta perioadă, CReDO a depus eforturi pentru a continua asimilarea tehnologiilor moderne și strategic complata portofoliul de produse care vor asigura poziția de lider a CReDO în continuare.

2.3. Evoluția organizațională

În anul 2008, au avut loc 3 ședințe formale ale Consiliului de administrare și mai multe consultări neformale și discuții.

Ședința din ianuarie 2008, au fost discutate următoarele subiecte:

- Proiectul raportului anual de activitate 2007;
- Adoptarea noului statut în baza cerinței în urma modificării Legii cu privire la asociațiile obștești;
- Consolidarea Consiliului Fondatorilor CReDO;
- Reprezentarea CHDOM în Boardul CReDO;
- Situația cu proiectul Antitortura I și II.

¹ Pentru detalii despre Strategia CReDO 2009 a se vedea http://www.credo.md/pagini/despre_10.php?limba=rom

Sumarul discuțiilor din ianuarie 2008:

Parlamentul a operat modificări la legea asociațiilor obștești în vara anului 2007, care au fost publicate în luna octombrie 2007 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=325092>. Prin aceste modificări s-a exclus forma organizatorică de "instituție obștească" (forma organizatorică de care dispune CReDO la momentul fondării). Modificările cer reorganizarea "instituțiilor obștești" în "asociațiile obștești". Acest subiect devine foarte important în viitorul apropiat, astfel propun și acest subiect spre discuție.

În conformitate cu Legea pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asociațiile obștești, în vigoare din 7 septembrie 2007, formele organizatorico-juridice ale asociațiilor obștești: mișcarea, organizația, instituția și fundația obștească au fost excluse, iar în ceea ce privește cadrul normativ aplicabil instituțiilor, se menționează că se va aplica Legea cu privire la asociațiile obștești din 17 mai 1996 în măsura în care ea nu contravine prevederilor Codului civil.

În cea mai mare parte modificările necesare se referă la: 1) asociația obștească, 2) aspectele ce reglementează noțiunea calitatea de membru (în instituție obștească nu există): devenire, excludere, drepturile, obligațiunile, etc.

Drept temei juridic pentru efectuarea acestor modificări și completări ale Statutului vor servi următoarele dispoziții legale: Art.Art. I (3,4,5,8), II, III din Legea pentru modificare; art.art. 181 (alin.3), 186 (alin.3 lit.e) din Cod și art.art. 5 (alin.1), 11 (alin.5), 12 (alin.2), 16 (alin.1 lit.e), 17 (alin.6) din Lege. În special, drept motiv de inițiere a procedurii de modificare a Statutului, este art. 25 (alin.1 lit.b) din Lege, care prevede că asociațiile obștești „sunt obligate să introducă modificările necesare în documentele de constituire, în cazul modificării legislației sau constatării necorespunderii acestor documente cu legislația”.

S-a decis lansarea procedurii de elaborare a statutului nou care va lua în considerație schimbările în legislație.

Ședința din mai 2008, au fost discutate următoarele subiecte:

- Informarea despre raportul de audit care va avea loc în iunie-iulie 2008;
- Procesul de înregistrare a statutului nou;
- Discutarea pregătirilor către Adunarea Generală.

Ședința din noiembrie 2008, s-au discutat următoarele subiecte:

- Înregistrarea redacției noi a statutului Centrului de Resurse al Organizațiilor neguvernamentale pentru Drepturile Omului (CReDO) de către Ministerul Justiției pe 29 mai 2008;
- Recomandarea persoanelor pentru calitatea de membru a Centrului de Resurse al Organizațiilor neguvernamentale pentru Drepturile Omului (CReDO).

Dezvoltarea profesională

Florin Gîscă, Maria Badan, Elena Levinta și Cristian Zilibergberg participă în prezent la MBA oferit de Universitatea Newport din SUA; Serghei Ostaf a finalizat studiile în Politici Publice la Universitatea din York (Anglia).

Pe parcursul anului 2008, CReDO a achiziționat 2 produse de software performante necesare în procesul de analiză a datelor statistice și de reprezentării datelor în formatul atractiv grafic.

3.POLITICI & ADVOCACY

Echipa: Serghei Ostaf (advocacy, politici), Maria Badan (advocacy, politici), Florin Gîscă (advocacy), Ecaterina Crețu (advocacy/Transnistria), Irina Burlacu (politici) și alți experți angajați cu program redus.

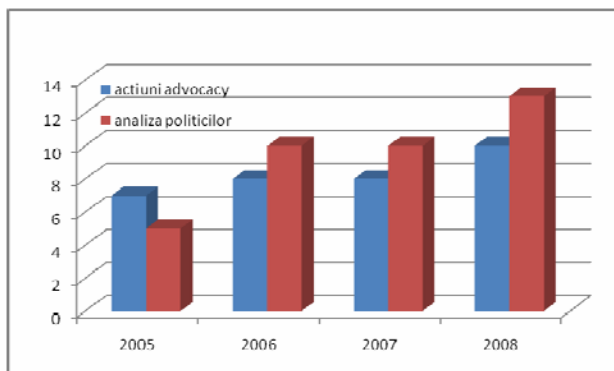
Misiunea

Analiza cauzelor problemelor și oferirea soluțiilor de politici democratice.

Obiective:

- Analiza problemelor de politici
- Promovarea soluțiilor de politici conforme practicilor europene

Graficul 3.1. Dinamica acțiunilor de advocacy și a cercetărilor de politici

Portofoliul de produse:

- **Analiza, elaborarea opțiunilor de politici.**
Realizarea acțiunilor de analiză a politicilor actuale, elaborarea opțiunilor de politici pentru autoritățile în vederea promovării reformelor democratice;
- **Promovarea, advocacy proceselor democratice.**
Advocacy și lobby în vederea promovării inițiativelor democratice.

Rezultate:

În anul 2008, acțiunile de advocacy și lobby a luat o amploare mare datorită anului preelectoral. Am capitalizat pe disponibilitatea

politică a guvernării existente de a realiza anumite progrese cu privire la asimilarea normelor europene în domeniul democrației și a drepturilor omului. Rezultatele de advocacy și lobby au fost posibile și prin intermediul contactelor cu organismele internaționale relevante și efectiv sinergizarea presiunii asupra autorităților naționale.

În 2008 CReDO a elaborat 13 studii de analiză a politicilor. Beneficiarii direcți ai studiilor au fost Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul protecției Sociale, Familiei și a Copilului, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației. Spre exemplu studiile de analiza a politicilor bugetare și a costurilor de administrare ale instituțiilor din domeniile social, sănătate și educație sunt considerate principalele studii de referință pentru persoanele implicate în procesul decizional.

Studiile analitice de monitorizare implementării legii cu privire la întrunirile publice au jucat un rol important în societate pentru a preveni apariția amendamentelor regresive. Studiile date au informat societatea și factorii decizionali despre progresele în vederea implementării legii și despre neajunsurile și natura acestora, inclusiv și acțiuni de consolidare a capacităților necesare implementării.

Printre rezultatele remarcabile se numără acțiuni de advocacy și lobby directe. CReDO nu doar analizează și cercetează subiectele de importanță dar se implică efectiv la promovarea politicilor. Peste 10 acțiuni directe de lobby și de advocacy au fost realizate în anul 2008. Ținta acțiunilor de advocacy au fost Parlamentul, Guvernul și alți factori decizionali. CReDO, în cooperare cu organizațiile partenere au promovat mai multe acțiuni de stradă, manifestații, în care au atras opinia publică asupra necesității schimbărilor în societate.

3.1 Analiza și elaborarea politicilor pentru reforma democratică

În anul 2008, CReDO a realizat peste 13 studii și cercetări de politici. Toate având un caracter maxim de aplicabilitate. Cercetările sunt aduse la cunoștința factorilor decizionali și folosite pentru a îmbunătăți politicile actuale.

- Elaborarea proiectului de lege cu privire la întruniri publice.

Aceasta este o obligațiune conform prevederii [2.1 \(10\) para 1 a Planului de Acțiuni UE-RM cu referire la adoptarea și implementarea legislației care garantează libertatea de întruniri publice.](#)

Conform obligațiunii date, Moldova trebuie să modifice legislația cu referire la libertatea întrunirilor pentru a se conforma la jurisprudența CEDO. În octombrie 2007, Ministerul Justiției a circulat public [un nou proiect de lege cu privire la întruniri. ODIHR/OSCE a comentat extensiv proiectul de lege, salutând prevederile mai progresiste ale acestuia în comparație cu prevederile actuale ale cadrului legislativ.](#) CReDO a contribuit substanțial la elaborarea proiectului de lege prin participarea activă la lucrările grupului de lucru format de Ministerul Justiției. După finalizarea proiectului de lege [CReDO a oferit niște recomandări finale.](#)

Legea a fost aprobată și a intrat în aplicare în aprilie 2008. Din decembrie 2008, CReDO desfășoară activități de monitorizare a întrunirilor publice, astfel este monitorizată legea veche și modul în care este aplicată legea nouă cu privire la întruniri publice. Mai multe informații veți găsi în secțiunile care urmează.

- Analiza fezabilității ratificării Convenției ONU și a protocolului Opțional la Convenția ONU cu privire la protecția persoanelor cu dizabilități. Studiul a fost elaborat în vederea ratificării Convenției date.

Moldova a semnat Convenția ONU cu privire la protecția persoanelor cu dizabilități. CReDO a contribuit la elaborarea studiului în partea elaborării metodologiei, analizei situației actuale, metodologia elaborării costurilor și în final elaborarea alternativelor de politici. Studiul a recomandat ratificarea parțială a Convenției, în special s-a propus ratificarea Protocolului adițional la Convenție care se referă la instrumentele de monitorizare a Convenției.

Obiectivul studiului este de a prezenta Guvernului Republicii Moldova recomandări și opțiuni practice de ratificare a Convenției ONU pentru protecția persoanelor cu dizabilități și a Protocolului Opțional la această Convenție. Studiul recomandă ratificarea atât a Convenției, cât și a Protocolului Opțional în principal din motivul că acest document internațional poate facilita în continuare promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități pe plan național.

Studiul concluzionează că cadrul de politici cu privire la persoanele cu dizabilități necesită o schimbare importantă în vederea transformării în politicile care promovează incluziunea socială și încadrarea în câmpul profesional, politica actuală fiind una compensatorie dominată de abordarea preponderent medicală. Această schimbare importantă este abordată în proiectul strategiei specifice cu privire la persoanele cu dizabilități elaborate și propuse de Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului (MPSFC). Anume această transformare poate asigura pe termen mediu și lung un rezultat durabil de manifestare a persoanelor cu dizabilități.

Un set întreg de recomandări se referă la îmbunătățirea cadrului instituțional: fortificarea MPSFC, crearea comisiei interministeriale de coordonare implementării reformelor în domeniu, îmbunătățirii sistemului de elaborare a politicilor, monitorizare și coordonării implementării acestora. Sub aspect instituțional se recomandă crearea unui cadru de prevenire a discriminării, mandatarea Avocatului

Parlamentar specializat cu monitorizarea îndeaproape a drepturilor persoanelor cu dizabilități. Un număr de recomandări se referă la schimbarea definițiilor de la conceptul de invalid spre conceptul de persoane cu dizabilități, introducerea conceptelor de integrare în societate, câmpul muncii.

- *Advocacy în vederea elaborării proiectului de lege cu privire la nediscriminare*

Analiza este elaborată pentru a facilita realizarea obligațiunii [2.1 \(4\) para 4 din Planul de Actiuni UE-RM cu referire la adoptarea și implementarea politicilor nediscriminare](#).

Opinia data are ca obiectiv facilitarea realizării în practica a obligațiunii din Planul UE-RM prevăzute de capitolul 2.1 Dialogul politici și reformele, în secțiunea drepturile omului și libertățile fundamentale în alineatul 42^[1] care conține următoarele: "...adopta și implementa legislația cu privire la nediscriminare ...".

La etapa finală de elaborare a Legii cu privire la combaterea și prevenirea discriminării, CRDO a formulat un set de recomandări:

- *Opinia cu privire la prevederile legislației naționale cu referire la întrunirile publice*

[Opinia explica detaliat importanța implementării în legislația RM următoarelor 7 principii cheie ale legislației nondiscriminare care actualmente lipsesc din legislația RM:](#)

- Discriminarea directă și discriminarea indirectă;
- Categoriile extinse pentru care nu se admite discriminarea;
- Reversarea sarcinii de probație,
- Prevederi cu referire la adoptarea măsurilor afirmative pentru grupurile vulnerabile;
- Mecanismul instituțional de prevenire și combatere a discriminării (Consiliul Național pentru prevenirea și combaterea discriminării pe lângă Centrul pentru Drepturile Omului);

- Colectarea sistematică a datelor statistice sectoriale;
- Prevederile referitor la procedurile de plângeri individuale prin mecanisme sectoriale și îmbunătățirea considerabilă a legislației sectoriale cu referire la nediscriminare.

Documentul oferă practici pozitive relevante la fiecare principiu cheie, estimează situația actuală a legislației naționale și oferă soluții practice legislative și instituționale.

- *Ghidul cu privire la reglementarea efectivă a libertății la întrunire pașnică*

Serghei Ostaf a participat în procesul de actualizare a ghidului OSCE cu privire la reglementarea și implementarea efectivă a dreptului la adunare pașnică în practică. Grupul de experți a elaborat ghidul prin activitatea sa pe parcursul anului 2006. Ghidul a fost aprobat în calitate de document de referință de către Comisia de la Veneția (Comisia europeană pentru drept constituțional). Proiectul final al ghidului a fost prezentat pe data de [29-30 martie 2007 la conferința OSCE la Viena dedicată asigurării libertății la asociere, libertății de exprimare și libertății la adunare pașnică](#). Redacția actualizată a ghidului va fi disponibilă în curând în octombrie 2009.

Ghidul este disponibil în varianta engleză de pe site-ul [ODIHR/OSCE](#) și în curând va fi tradus în limbile țărilor OSCE. Ghidul a fost utilizat în procesul de elaborare a proiectului de lege cu privire la întruniri și este în continuare folosit în procesul decizional relevant.

- *Analiza strategică a politicilor din domeniul social*

[Acest studiu are scopul](#) de a prezenta cadrul instituțional și politicile aplicate curente în contextul unei viziuni proeminente de viitor. Aceasta include descrierea și analiza evaluării politicilor sectoriale principale și cadrul instituțional existent. Raportul se axează și pe analiza bugetelor sistemului de protecție

socială. În cadrul Planificării Strategice a Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului sunt descrise și estimate componentele, programele și politicile vizionare, sectorul social implicând acțiuni multidimensionale la toate nivelele de organizare a conducerii și finanțelor. În acest sens, grafic este reprezentat care este și care ar trebui să fie rolul și poziția tuturor actorilor cheie decizionali din sectorul social.

Raportul are 3 obiective: 1) înțelegerea politicilor, programelor și scopurilor acestora pentru fiecare grup beneficiar în parte (sub aspectul de beneficii, servicii, administrarea acestora, eficiența parțială a acestora), 2) evaluarea eficienței și rezultativității a politicilor și programelor 3) crearea viziunii despre viitoarele programe și politici care ar fi axate pe dezvoltarea socială, politici mai rezultative și eficiente care face diferența pentru grupurile beneficiare. Fiecare program separat a fost analizat din perspectiva acestor obiective, și estimarea relativă a costurilor, recomandări pentru orientarea activității în domeniul sectorului social a fost realizată.

- [Analiza comparativa a politicilor in domeniul educational, social si de sanatate, inclusiv costul de administrare a politicilor in aceste domenii](#)

Scopul raportului este a face o analiză bugetară a politicilor sociale. Rezultatul analizei va informa cititorul asupra eficienței utilizării cheltuielilor publice în cadrul instituțiilor publice administrative în limitele domeniilor sectorului social și înțelegerea exactă asupra priorităților politicilor bugetare sociale în raport cu principalele grupuri beneficiare.

Sectorul social include domeniul social, domeniul sănătate și domeniul de educație. Analiza bugetară presupune 2 aspecte: 1) analiza bugetelor administrative a instituțiilor publice centrale din sector, și 2) analiza politicilor bugetare cu referire la principalele mecanisme de finanțare și principalele grupuri beneficiare ale politicilor sociale.

Concluziile raportului sunt grupate în 3 categorii: concluziile privitor la eficiența folosirii bugetelor administrative, concluziile privitor la identificarea priorităților de alocare a fondurilor bugetare și concluziile privitor la eficacitatea folosirii fondurilor bugetare. Raportul recomandă eficientizarea utilizării cheltuielilor bugetare pentru necesitățile administrative prin ridicarea productivității în agențiile subordonate responsabile de administrarea politicilor, actualmente tehnologiile învechite folosite pentru administrarea politicilor sociale relevă un cost mare și menținerea artificială a numărului mare de angajați publici în instituțiile subordonate. O altă recomandare care reiese din analiza bugetelor administrative este folosirea obligatorie a procedurilor de procurări publice pentru serviciile și mărfurile, categoria aceasta constituie în jur de 30% din toate sumele folosite. Raportul conține constatări exacte privitor la prioritățile bugetare pentru diferite grupuri beneficiare. Sunt identificate sumele plătite în bani și în servicii.

- [Analiza politicilor educationale și costul de administrare a politicilor educationale](#)

Scopul raportului este a face o analiză bugetară a politicilor în educație. Rezultatul analizei va informa cititorul asupra eficienței utilizării cheltuielilor publice în cadrul instituțiilor publice administrative în limitele domeniilor sectorului social și înțelegerea exactă asupra priorităților politicilor bugetare sociale în raport cu principalele grupuri beneficiare.

- Analiza cheltuielilor pe treptele educaționale demonstrează o descreștere a numărului beneficiarilor în învățământul preșcolar și școlar;
- Se observă o continuă creștere a beneficiarilor în cadrul învățământului profesional, colegial și universitar;
- Alocațiile care revin cadrelor didactice, sunt sub 30% în cadrul învățământului colegial și universitar;

- Contribuția surselor private este importantă și constituie de la 5% în învățământul profesional până la 25% în universități;
- Proporția profesor-student este în descreștere în cazul învățământului școlar și preșcolar, dar în creștere în cazul învățământului profesional, colegial și universitar;
- Costurile pe capital pe beneficiar sunt considerabile (8 000 lei pentru universitate), astfel, folosirea eficientă este indispensabilă;
- Creșterea cheltuielilor și creșterea pe capital nu se soldează cu creșterea calității serviciilor educaționale.

- [Analiza politicilor bugetare în domeniul social și analiza costurilor de administrare a politicilor sociale](#)

După cum a mai fost menționat, sectorul social include domeniul social, domeniul sănătate și domeniul de educație, și analiza lui bugetară include efectuarea analizei bugetelor administrative ale instituțiilor publice centrale din sector, și analizei politicilor bugetare cu referire la principalele mecanisme de finanțare și principalele grupuri beneficiare ale politicilor sociale.

Concluziile raportului sunt clasificate în concluzii privitor la eficiența folosirii bugetelor administrative, concluzii privitor la identificarea priorităților de alocare a fondurilor bugetare și concluzii privitor la eficacitatea folosirii fondurilor bugetare. Luând în considerație rezultatele raportului se recomandă sporirea eficienței utilizării cheltuielilor bugetare pentru necesitățile administrative prin ridicarea productivității în agențiile subordonate responsabile de administrarea politicilor. În prezent, pentru administrarea politicilor sociale se utilizează tehnologii învechite, ce presupun un cost mare și menținerea artificială a numărului mare de angajați publici în instituțiile subordonate. În conformitate cu rezultatele analizei bugetelor administrative recomandăm de asemenea aplicarea obligatorie a procedurilor de procurări publice de mărfuri și servicii, ce constituie în jur de 30% din toate sumele folosite. Raportul

conține concluzii cu privire la prioritățile de alocare a mijloacelor bugetare pentru diferite grupuri beneficiare. Sunt identificate sumele plătite în bani și în servicii.

- [Analiza politicilor bugetare în domeniul de sănătate și analiza costurilor de administrare a politicilor de sănătate](#)

Concluziile privind politicile de sănătate: analiza determină costurile și cheltuielile pentru grupurile beneficiare; principalii utilizatori ai sistemului de sănătate, afară de persoanele asigurate prin angajare, sunt pensionarii și persoanele cu dizabilități preferând serviciile spitalicești; asigurați individuali consumă per beneficiar cea mai mare suma de finanțe; programele naționale sunt în cea mai mare parte orientate spre consolidarea bazei materiale și indirect spre prestarea serviciilor spitalicești; programele de promovare a modului sănătos de viață, adresarea riscurilor sănătății sunt subfinanțate; alocațiile relative sunt mult mai mici decât investițiile materiale,

Acest raport conține concluzii privitor la eficiența folosirii bugetelor administrative, concluzii privitor la identificarea priorităților de alocare a fondurilor bugetare și concluzii privitor la eficacitatea folosirii fondurilor bugetare. Una din recomandări în urma rezultatelor raportului constă în sporirea eficienței utilizării cheltuielilor bugetare pentru necesitățile administrative prin ridicarea productivității în agențiile subordonate responsabile de administrarea politicilor. Problema constă în aceea, că la moment politicile sociale sunt administrate prin intermediul tehnologiilor învechite, care presupun un cost mare și menținerea artificială a numărului mare de angajați publici în instituțiile subordonate. O altă recomandare care reiese din analiza bugetelor administrative constă în folosirea obligatorie a procedurilor de procurări publice de mărfuri și servicii, ce constituie în jur de 30% din toate sumele folosite. Raportul conține concluzii despre prioritățile de alocare a resurselor bugetare pentru diferite grupuri beneficiare.

Sunt identificate sumele plătite în bani și în servicii.

- Analiza politicilor lingvistice educaționale pentru minoritățile naționale: perspective și opțiuni

Based on the collected evidence and available information, the paper constructs several realistic policy options. The policy options are constructed along several independent axes: a) negligent to strong role of the minority language as the medium of instruction (additive against subtractive bilingualism), b) negligent to strong role of the state language as the medium of instruction (additive against subtractive bilingualism) c) top-down against bottom-up approach in the implementation.

The analysis of the options produces the recommendation for the preferred policy option:

- Greater role of the state language as the medium of instruction in the minority schools. This element is being supported by the most of the political parties and there will be an increased political support for the more important role of the state language in the schooling of the minorities;
- Growing role of the minority language, primarily as a separate subject in as much as possible schools with the minority children, given there is a strong demand in the minorities' community. A consideration should be given for the piloting of the minority language as the medium of instruction through technical assistance and governmental funds;
- Preserving the policy largely centralized. This option is dictated by the fact that the decentralization of the educational policy requires substantial institutional and structural adjustments.

This policy recommendation is seen in the mid-term perspective (3 year period of time)

with a longer term perspective (5 year period of time) of the greater role of the minority language as the medium of instruction.

- Analiza politicilor și practicii de aplicare în practica a legislației cu privire la întruniri publice în Republica Moldova, pentru ODIHR/OSCE

Cercetarea este elaborată pentru a facilita realizarea obligațiunii 2.1 (10) para 2 din Planul de Acțiuni UE-RM.

Concluziile principale ale studiului se referă la:

Introducerea procedurii de notificare a adus beneficii semnificative pentru societate; în termeni practici aceasta a asigurat o mai bună respectare a drepturilor și libertăților și a îmbunătățit imaginea publică a autorităților. Informația cantitativă disponibilă, în combinație cu studiile de caz, observațiile din timpul monitorizării întrunirilor, demonstrează că modificarea în cele din urmă a fost bine primită de autoritățile regulatorii, de poliție și organizatori, și în general funcționează satisfăcător. Procedura de notificare a fost întărită de o definiție mai inclusivă a întrunirii și a principiilor întrunirii. Aceasta permite garanții durabile pentru funcționarea procedurii de notificare. *Procedura de notificare este justificată din perspectiva beneficiului social și economic, această abordare duce la economisirea a sute de mii de euro din contul posibilelor pierderi ale societății.*

Introducerea procedurii de notificare a adus schimbări în restricțiile față de întruniri impuse de către poliție în timpul desfășurării întrunirilor. Noua lege a adus garanții suplimentare pentru întruniri și organizatori. Datele culese arată că în practică există progres în privința aplicării restricțiilor de către poliție, dar monitorizarea arată de asemenea că poliția, în unele cazuri, încă intervine în mod nejustificat în întruniri. Judecătorii combat intervenția poliției în întruniri, fapt care demonstrează această ipoteză. Restricțiile impuse s-au reorientat de

la legea cu privire la întruniri (cum a fost în condițiile legii vechi) spre aplicarea legislației cu privire la sancțiunile administrative. Aceasta înseamnă că noua lege a reușit să facă ilegală intervenția nejustificată a poliției în condițiile legii cu privire la întruniri, impunând mai mult control, însă poliția în mod îngust a schimbat impunerea de restricții cu legea cu privire la sancțiunile administrative. Această situație va necesita activitatea de informare și de dezvoltare a atitudinii corecte față de executarea legii.

Intervenția excesivă a poliției în întruniri crează costuri suplimentare pentru societate. Parte importantă a acestor costuri o reprezintă povara socială în cazul în care reprezintă abuzul clar asupra drepturilor la libertatea de întruniri. Costurile sociale sunt asociate cu costurile procedurilor judiciare legate de aplicarea legii din contul poliției, administrației judecătorești și organizatorilor. Aceste cazuri sunt anulate de judecătoriile locale. Practica aceasta are efect de calmare asupra potențialilor organizatori, crează efectul de înstrăinare a societății de autorități. Intervenția nejustificată de către poliție rămâne o problemă continuă pentru noua lege și aplicarea sa.

În privința consolidării procedurii de notificare:

- Consolidarea capacităților autorităților locale și ale poliției de a lucra cu notificările, de a facilita procedura de notificare, dezvoltarea capacităților membrilor comisiei pentru întruniri de a lucra cu organizatori;
- Colectarea informației și statisticilor dezintegrate, comparabile cu cele prezentate în raport, cu scopul de a înțelege direcția de dezvoltare a funcționării procedurii de notificare;
- Introducerea platformei on-line pentru a anunța despre depunerea notificărilor și a urmări întrunirile notificate, ajutând autorităților locale și potențialilor organizatori să planifice întrunirile; platforma on-line ar putea fi creată după modelul celei utilizate de proiectul de monitorizare;
- Publicarea rapoartelor la jumătate de an și anuale cu informația detaliată

despre întruniri comparabilă cu informația inclusă în secțiunea informației statistice.

În privința desfășurării întrunirilor și intervențiilor:

- Informarea poliției despre incompatibilitatea aplicării legislației cu privire la sancțiunile administrative față de legislația cu privire la libertatea de întrunire;
- Dezvoltarea capacităților și încrederii poliției în soluționarea situației de conflict ;
- Dezvoltarea abilităților și tacticilor pentru a face față comportamentului de confruntare, agresiv și contradictoriu din partea diferitor actori;
- Crearea unei întruniri specializate pentru grupurile de control și supraveghere din maximum 50 de persoane, care ar fi dislocate pentru controlul asupra întrunirilor;
- Învățarea din deciziile judecătorești cu privire la invalidarea intervențiilor poliției în întruniri, inclusiv dispersarea, reținerea, etc.;
- Organizarea activităților de dezvoltare a capacităților pentru autoritățile locale, poliție, organizatori și mass-media.

- [Promovarea mecanismelor de responsabilitate și transparentă în sectorul sanitar](#)

Raportul a fost elaborat pentru a îmbunătăți mecanismele de asigurare a unui grad mai mare de transparență în sectorul sanitar. The scope of the report is to analyze the existing accountability mechanisms in the health sector. Specific objectives include: a review on corruption perception by households, an analysis of the existing accountability mechanisms and discussion on their possible improvements and finally an outline on institutionalized way of measuring corruption in health care system.

Several methods are used for the analysis. Comprehensive review of the existing household perception surveys, meta-review of the secondary researches and studies, additional analysis and discussions of the presented information were carried out.

The report concludes that the existing accountability mechanisms are weak and underdeveloped. The key finding is that the availability and transparency of the (performance) information is limited. This creates a disruption in the functioning of the accountability mechanisms in the health care system. The society, the households as customers are unaware of the quality and of use of the health public expenditures. Assessing the quality of services and the efficiency of expenditures, providers' self-evaluation through customer perception of the quality of services, the report recommends the establishment of the budget transparency mechanisms at providers' level and across the sector for the comparison, involvement of the rayon health authorities.

3.2 Acțiuni de advocacy și lobby legate de unele domenii de politici

În perioada anului 2008, CReDO a fost implicată într-un șir de acțiuni de advocacy și lobby prin care s-a interacționat direct cu reprezentanții autorităților publice.

- [Promovarea politicilor nediscriminatorii în Moldova la CERD](#)

În perioada 27-28 februarie 2008, Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (CERD) a examinat raportul periodic al Republicii Moldova cu privire la implementarea Convenției cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială. Implementarea prevederilor Convenției face parte din Planul UE-RM la capitolul obligațiuni în domeniul drepturile omului.

[Raportul alternativ cu privire la implementarea Convenției ONU cu privire la](#)

[eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială \(CERD\), a fost elaborat împreună cu Centrul Național al Romilor și Centrul de Cercetări interetnice](#) din partea Coaliției nediscriminare la sesiunea [72 a Comitetului pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, la Geneva..](#) Raportul constată unele progrese modeste, totodată remarca îngrijorări cu referire la: 1) ineficiența politicilor actuale de integrare a minorităților naționale, 2) lipsa legislației nondiscriminatorii, 3) lipsa accesului la educația în limba maternă a minorităților, 4) excluderea socială a Romilor și a minorităților religioase, 5) absența societății civile în procesul de elaborare a raportului oficial.

CReDO și Centrul Național al Romilor a prezentat observațiile în cadrul ședinței UN CERD. Drept rezultat, UN CERD a emis concluziile care au susținut opinia Coaliției Nediscriminare:

1. Concluziile și recomandările Comitetului ONU ([engleza](#), traducere în [română](#) și [rusă](#)), 2. [Memorandumul cu mai multe detalii despre ședința Comitetului ONU](#). 3. în presa: [ProtTV](#), [ZiareRO](#), [Dejure](#), [BassaPres](#), [BasaPresEn](#), [DecaPres](#), [Info-Prim](#).

- *Lobby în fața Ministerului Justiției și Guvernului pe marginea proiectului de lege cu privire la combaterea și prevenirea discriminării*

În cadrul acestei acțiuni CReDO a condus mai multe acțiuni de lobby care au vizat acțiuni de interacționare cu conducerea și responsabilii specialiști din cadrul Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor, inclusiv și conducerea Guvernului și a aparatului acestuia.

În pledoariile sale CReDO a susținut că Moldova are toate șansele de a rata realizarea obligațiunii [2.1 \(4\) para 4 din Planul de Acțiuni UE-RM cu referire la adoptarea și implementarea politicilor nediscriminare](#).

[Opinia](#) data are ca obiectiv facilitarea realizării în practică a obligațiunii din Planul UE-RM prevăzute de capitolul 2.1 Dialogul politici și reformele, în secțiunea drepturile omului și

libertățile fundamentale în alineatul 4³ care conține următoarele: “...adopta și implementa legislația cu privire la nediscriminare ...”.

Opinia explicită detaliat importanța implementării în legislația RM următoarelor 7 principii cheie ale legislației nondiscriminare care actualmente lipsesc din legislația RM:

- Discriminarea directă și discriminarea indirectă;
- Categoriile extinse pentru care nu se admite discriminarea;
- Reversarea sarcinii de probație;
- Prevederi cu referire la adoptarea măsurilor afirmative pentru grupurile vulnerabile;
- Mecanismul instituțional de prevenire și combatere a discriminării (Consiliul Național pentru prevenirea și combaterea discriminării pe lângă Centrul pentru Drepturile Omului);
- Colectarea sistematică a datelor statistice sectoriale;
- Prevederile referitor la procedurile de plângeri individuale prin mecanisme sectoriale și îmbunătățirea considerabilă a legislației sectoriale cu referire la nediscriminare.

În situația actuală, legislația RM nu corespunde celor 7 principii cheie enunțate. Astfel, Republica Moldova nu onorează obligațiunea din Planul UE-RM.

- [Lobby pentru aprobarea redacției democratice a legii cu privire la întrunirile publice.](#)

Moldova riscă să nu îndeplinească încă o obligațiune conform prevederii [2.1 \(10\) para 1 a Planului de Acțiuni UE-RM cu referire la adoptarea și implementarea legislației care garantează libertatea de întruniri publice.](#)

În octombrie 2007, Ministerul Justiției a

3

³http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/moldova_enp_ap_final_en.pdf: “...Put in place and implement legislation on anti-discrimination...”

circulat [un nou proiect de lege cu privire la întruniri](#) elaborat cu participarea societății civile. [ODIHR/OSCE a comentat extensiv proiectul de lege, salutând prevederile mai progresiste ale acestuia în comparație cu prevederile actuale ale cadrului legislativ.](#) CReDO a contribuit la elaborarea proiectului de lege prin participarea activă la lucrările grupului de lucru format de Ministerul Justiției. După finalizarea proiectului de lege [CReDO a oferit niște recomandări finale.](#)

Ministry of Justice of Moldova has formed a working group to draft the new law on freedom of assembly as per [2.1 \(10\) para 1 obligation of the EU-Moldova Action Plan¹\[1\]](#). The draft law on the freedom of assembly has been finalized and arrived to be open document. CReDO provides a comprehensive opinion on the draft law.

CReDO considers that the draft law represents if adopted a substantial improvement of the existing legal framework, yet it requires additional guarantees and improvements.

The draft Law marks good progress in creating a favorable legal framework for the exercise of freedom of peaceful assembly. Particularly welcome are provisions enabling the application of the presumption in favor of holding assemblies and allowing the dispersal of public assemblies only as a measure of last resort.

CReDO recommendations:

- Put a stronger emphasis and welcome the draft provisions that represent the legislative progress as compared to the current law (see in the text of comments);
- Introduction of the definition of “less numerous assemblies” in article 3 of the draft law;
- Introduction of the express interdiction that local authorities cannot set up preferred places of holding assemblies in article 5 of the draft law;
- Revision of the approach for managing of simultaneous assemblies, introduction of the principle of

plurality, facilitation and accommodation of various interests;

- The ban of assemblies should be subject of more scrutiny, by introduction of (principle of proportionality + public test to demonstrate the imminent danger by assembly + burden of proof expressly on the authorities);
- The suspension of ongoing assemblies should be subject of far more stricter scrutiny (principle of proportionality + public test to demonstrate the imminent danger and substantial damage by assembly + burden of proof and justification expressly on the authorities);
- Introduce the liability of the local authorities and police for the failure to perform duties under the assembly law;
- Remove the liability or provide reasonable excuse for the organizer for the actions of the assembly causing damages;
- Introduce provisions for the publicity of the regulatory authority in relevant decision-making and for the annual accountability procedure.

[- Lobby pentru adoptarea politicilor cu privire la consolidarea societății civile](#)

Eforturile Guvernului sunt insuficiente pentru a realiza obligațiunea 2.1 (10) para 4 din Planul UE-RM la capitolul consolidare a societății civile prin promovarea activității de voluntariat.

Studiul [Analiza cost-beneficiu a proiectului de lege cu privire la voluntariat este](#) elaborat pentru a facilita realizarea obligațiunii 2.1 (10) para 4 din Planul de Acțiuni UE-RM și anume pentru a promova adoptarea proiectului de lege cu privire la voluntariat promovat de către Coaliția pentru voluntariat.

Care este situația în Moldova? Care este contribuția economică a voluntariatului? Ce politici actuale stimulează implicarea voluntară?

Ce alte politici sunt necesare pentru a stimula voluntariatul pentru toate categoriile societății?

Studiul constată că implicarea în voluntariat organizat în Moldova (15 mii persoane) este mult sub media țărilor cu democrații consolidate și este mai inferioară gradului de implicare în voluntariat în comparație cu țările din Europa centrală și de est. Contribuția voluntariatului este estimată doar la 0,07% din Produsul Intern Brut (PIB). Totodată, acesta este comparabilă cu cheltuielile pentru întregul domeniu de protecție a mediului și este doar de câteva ori mai mică decât cheltuielile pentru știință sau justiție.

[Studiul ajunge la concluzia că promovarea politicilor de voluntariat trebuie realizată prin promovarea politicilor de consolidare a sectorului neguvernamental și prin promovarea politicilor de stimulare directă a voluntariatului.](#)

[- Organizațiile de drepturile omului se coalizează pentru a promova libertatea întrunirilor](#)

[CReDO a facilitat organizarea unui plan de acțiuni pentru promovarea libertății de întrunire în Republica Moldova.](#)

[Drept urmare a discuției publice din 22 decembrie 2008](#), organizațiile participante la [întrunirea publică din 25 decembrie 2008](#) au discutat cum s-a desfășurat întrunirea, au constatat aspectele pozitive și negative și au formulat un set de acțiuni pentru consolidarea libertății la întrunire în Republica Moldova. Întrunirea publică a avut 2 scopuri majore: 1) să extindă practica de desfășurarea a întrunirilor în fața clădirilor guvernamentale conform prevederilor legii cu privire la întruniri, 2) demonstra solidaritatea cu întrunirile publice organizate anterior și împiedicate de autoritățile publice.

Întrunirea publică s-a desfășurat cu succes în fața clădirilor: 1) Centrului pentru Drepturile Omului, 2) Ministerului Justiției, 3) Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și 4) Ministerului Afacerilor Interne.

Demonstrații au protestat în fața clădirilor date fără ca poliția să intervină sau să pună piedici.

Întrunirea nu s-a desfășurat conform Legii cu privire la întruniri, a fost împiedicată parțial de organele de poliție în fața următoarelor clădiri: 1) clădirea Parlamentului, 2) clădirea Președinției 3) și clădirea Guvernului. În aceste 3 episoade, protestatarilor nu s-a permis să se apropie de clădirile enumerate (cum prevede Legea cu privire la întruniri fără a împiedica intrarea și ieșirea din acestea). Cursul era blocat de persoanele în uniformă de poliție și de persoanele neidentificabile în civil, care de facto exercitau atribuțiile poliției. Unii protestatari au fost intimidați și amenințați de reprezentanții poliției.

Organizațiile participante au convenit asupra unui plan de acțiuni de consolidare a libertății de întruniri cu referire la întrunirea din 25 decembrie 2008:

- Sesiunea Procuraturii cu privire la acțiunile poliției în episoadele în care aceasta a încălcat drepturile la libera întrunire, astfel Procuratura va fi solicitată să tragă la răspundere penală și administrativă persoanele care au acționat prin încălcarea libertății de întrunire;
- Solicitarea Ministerului Afacerilor Interne să investigheze acțiunile polițiștilor descrise în punct 1);
- Inițierea dialogului cu comisiile parlamentare (pentru drepturile omului și juridică) în vederea desfășurării unei ședințe spațiale privitor la practica de implementare a legii cu privire la întrunirile publice cu adoptarea recomandărilor necesare;
- Inițierea dialogului cu Curtea Supremă de Justiție în vederea consolidării practicii judiciare printr-o hotărâre explicativă;
- Inițierea dialogului cu Procuratura Generală cu referire la practica instituțională a acesteia în vederea cercetărilor și investigațiilor acțiunilor neconforme a polițiștilor;

- Organizarea unei întruniri reprezentative a persoanelor notorii - juriști și judecători din Moldova și din Europa - pentru a examina în esență situația data și adoptarea unor recomandări concrete.

Organizațiile participante au convenit să răspundă prin intervenție publică la fiecare caz de încălcare a drepturilor la libera întrunire.

- [Marșuri publice în susținerea întrunirilor publice](#)

CReDO a facilitat consolidarea inițiativei din partea liderilor organizațiilor neguvernamentale să se exprime în sprijinul libertății întrunirilor în Moldova și desfășoară un marș de solidaritate cu cei ce nu au reușit să-și organizeze propriile întruniri publice din cauza intervenției autorităților. După adoptarea noii Legi cu privire la întruniri, în aprilie 2008, poliția a împiedicat desfășurarea a peste 30 de întruniri publice pașnice. În ultima perioadă intervențiile au devenit mai frecvente, poliția reținând participanții până la începerea manifestațiilor.

În legătură cu aceste încălcări, liderii organizațiilor neguvernamentale s-au unit, pentru ca prin intermediul participării la marș și prin propria autoritate:

- Să exprime solidaritatea cu organizațiile și oamenii a căror libertate la întrunire a fost încălcată;
- Să ducă la bun sfârșit, în mod simbolic, ultimele întruniri ce nu au putut fi desfășurate;
- Să atragă atenția comunității naționale și internaționale asupra încălcării libertății întrunirilor în Moldova;
- Să dezvolte practica desfășurării întrunirilor la intrarea în clădirile organelor de conducere;
- Să aducă la cunoștință factorilor decizionali acțiunile și măsurile necesare pentru a consolida politicile în domeniul asigurării libertății întrunirilor.

Liderii societății civile au desfășurat un marș repetat pentru a promova implementarea corectă a legii cu privire la întruniri, înarmați cu brăduți în mână, cu lozinci, urături și cântece tematice de promovare a libertății de exprimare, purtând căciuli de Anul Nou, măști de porci și măgăruși. Președintele, administrația Parlamentului, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Afacerilor Interne vor primi cadouri simbolice de Anul Nou: brăduți mici cu figuri în forma de porcelaniși și măgăruși. Aceasta este o reamintire a faptului că întrunirile pot să nu placă autorităților, dar ele sunt obligate să nu intervină în pregătirea și desfășurarea acestora. În același timp, autoritățile sunt obligate să protejeze efectiv participanții la întruniri de contramanifestanți și să tragă la răspundere pe cei ce împiedică desfășurarea întrunirilor.

- [Organizarea forumului organizațiilor Neguvernamentale, ediția a 5-a](#)

Forumul ONG are scopul să pună pe agenda publică subiecte importante ce țin de dezvoltarea societății civile: 1) îmbunătățirea cadrului legal cu privire la ONG, 2) reprezentarea ONG în dialogul cu structurile statale, 3) codul de etică al ONG, 4) procurarea de către stat a serviciilor sociale de la ONG, 5) alegerea membrilor în organul reprezentativ al societății civile – Consiliului Național al ONG și adoptarea Strategiei de dezvoltare a Societății Civile. Forumul a fost organizat de un grup de organizații Centrul de Resurse "Tineri și Liberi", Asociația Eco-TIRAS, Centrul CONTACT și Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CReDO).

La forum au participat peste 100 de reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din toată țara. În cadrul Forumului ONG s-a discutat și au fost aprobate Regulamentul de funcționare a Consiliului și Secretariatului, Codul de etică al ONG-urilor, raportul de activitate și lecțiile învățate, prezentate de Consiliul ONG. Forumul a adoptat o Rezoluție, Consiliului ONG în numele societății civile active va fi responsabil de implementarea acesteia. În

Consiliu sunt prezente 10 persoane votate în cadrul Forumului.

Forumul a recomandat Parlamentului adoptarea următoarelor inițiative legislative:

- [Strategia de creare a condițiilor pentru dezvoltarea societății civile în anii 2008-2011](#)
- [Legea privind utilizarea publică a 2 % din impozitul pe venit al persoanei fizice și juridice rezidente ale Republicii Moldova](#)
- [Legea Parlamentului Republicii Moldova pentru modificarea și completarea Legii nr.837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești](#)
- [Proiectul de Lege cu privire la organizațiile necomerciale de utilitate publică.](#)
- *Lobby pentru adoptarea Strategiei pentru dezvoltarea Societății Civile*

În cadrul acțiunilor de lobby am participat la lucrările comisiilor parlamentare juridice, am asistat la ședința Parlamentului, am discutat și interacționat cu membrii partidelor politice, am comunicat cu mass-media și presa. Drept rezultat al interacțiunilor cu conducerea Parlamentului, a fost formată o comisie compusă din reprezentanții aparatului Parlamentului, reprezentanții societății civile și a executivului pentru a defini textul proiectului Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile. CReDO s-a expus separat asupra proiectului documentului.

CReDO, alături de alte organizații partenere a susținut elaborarea strategiei. Considerăm drept importante principalele prevederi incluse în proiect, totodată semnalăm necesitatea introducerii prevederilor concrete de responsabilizare a sectorului și stimulare fiscală în sector.

- *Lobby pentru transparentizarea procedurii de numire a candidaților la funcția de Ombudsman și numirea candidaților care corespund cerințelor și calităților de ombudsman*

În cadrul acțiunilor de lobby am participat la lucrările comisiei parlamentare pentru drepturile omului, am asistat la ședința

Parlamentului, am discutat și interacționat cu membrii partidelor politice, am comunicat cu mass-media și presa.

CReDO a facilitat acțiuni de lobby a organizațiilor de drepturile omului pentru exprimarea îngrijorărilor referitor la transparența numirii candidaturilor la funcția avocat parlamentar. Practica actuală de selectare a avocaților parlamentari nu corespunde principiilor de transparență și implicarea societății civile.

Mandatele expirate a avocaților parlamentari actuali. În iulie 2008, au expirat mandatele a 2 avocați parlamentari în urma modificărilor adoptate de Legea cu privire la avocații parlamentari pe 20 martie 2008.

Ignorarea termenelor și procedurilor stabilite. Lipsesc informații din partea Comisiilor specializate ale Parlamentului, Administrației Președintelui și Centrului pentru Drepturile Omului privitor la existența și derularea procedurilor de selectare a candidaturilor pentru toate cele 4 posturi vacante. De asemenea, prezintă îngrijorare ignorarea prevederilor Legii cu privire la avocații parlamentari, conform căreia propunerea candidaturilor se realizează în decursul ultimei luni de exercitare a mandatelor avocaților parlamentari actuali (alin. (2) art. 5 al Legii) și numirea avocaților parlamentari noi se efectuează nu mai târziu decât la 2 luni după expirarea mandatelor avocaților parlamentari actuali (alin. (3) art. 6 al Legii).

Selectarea candidaților este insuficient de transparentă, nu implică cercurile profesionale de drepturile omului. Comisia parlamentară pentru drepturile omului elaborează un aviz asupra candidaturilor propuse de Președinte sau 20 de deputați în Parlament (alin. (3) art. 5 al Legii). În practică, tot în Comisiile specializate, precum și în Parlament lipsesc discuțiile publice asupra candidaturilor propuse. Situația dată nu se conformează practicii europene și recomandărilor ONU și ale Consiliului Europei.

CReDO și organizațiile de drepturile omului a continuat expunerea îngrijorărilor asupra prestației candidaților la funcția de avocat parlamentar. Deschiderea Parlamentului spre consultare cu societatea civilă este salutară. Totodată, procedura actuală de selectare a candidaților nu stimulează participarea candidaților consacrați și recunoscuți în domeniul drepturilor omului.

Organizațiile semnatare salută deschiderea Parlamentului, comisiei juridice și a imunităților, comisiei pentru drepturile omului de a consulta organizațiile societății civile în cadrul procesului de selectare a candidaților la funcția de avocat parlamentar. Informarea adecvată asupra candidaturilor, calităților lor profesionale dar și asistarea reprezentanților societății civile la ședințele comisiilor specializate, depunerea memoriilor și avizeor, punerea întrebărilor candidaților constituie o practică pozitivă. Aceasta demonstrează aplicarea în practică a principiilor democratice de cooperare a Parlamentului cu societatea civilă.

Expunem îngrijorarea referitor la prestația unor candidați. În cadrul audierilor în comisia juridică, răspunzând la întrebarea "Care sunt 3-5 probleme principale ale drepturilor omului din Republica Moldova?", doar o parte din candidați au oferit un răspuns, ultimii menționând doar 1-2 probleme, și nici unul nu s-a referit la rapoartele anuale privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova, elaborate de Centrul pentru Drepturile Omului în plenul Parlamentului. Un candidat, la întrebarea „Cum vedeți cooperarea cu organizațiile neguvernamentale de drepturile omului?”, s-a referit la propria experiența de activitate în cadrul unor partide de politici, denotând cel puțin nivelul rudimentar de înțelegere a limbii de stat. Majoritatea candidaților au evitat răspunsuri la întrebarea „Care este viziunea dvs pentru îmbunătățirea situației și în particular rolul Centrul pentru Drepturile Omului în acest context?”

Invităm Parlamentul să supună dezbaterilor publice candidaturile propuse în cadrul sesiunii

plenare. Dezbateră în cadrul sesiunii plenare a Parlamentului, oportunitatea de a pune întrebări concrete și la subiect candidaților, participarea organizațiilor specializate de drepturile omului la dezbateri, este o garanție în plus pentru a asigura decizia informată asupra candidaților la funcția de avocat parlamentar.

4. INITIATIVE DEMOCRATICE

Echipa: Serghei Ostaf (advocacy, politici), Maria Badan (advocacy, politici), Florin Gîscă (advocacy), Ecaterina Crețu (advocacy/Transnistria), Irina Burlacu (politici)

Misiunea

Realizarea acțiunilor de implementare a politicilor publice întru promovarea schimbărilor democratice în societate.

Obiective:

1. Implementarea schimbărilor democratice prin acțiuni practice
2. Consolidarea și împuternicirea grupurilor și victimelor încălcărilor drepturilor omului

Graficul 4.1 – Dinamica acțiunilor de promovare a drepturilor omului

Portofoliul de produse:

- Acțiuni de monitorizare a drepturilor omului
- Acțiuni de implementare a drepturilor omului

Rezultate:

În cadrul acestui program au fost desfășurate 5 acțiuni de lungă durată. CReDO a fost implicat în 2 acțiuni de monitorizare: monitorizarea corupției în domeniul sanitar și monitorizarea implementării legii cu privire la întrunirile publice.

Monitorizarea fenomenului corupției în domeniul sanitar a implicat pentru prima dată o activitate atât de comprehensivă. În cadrul procesului de monitorizare, CReDO a formulat un șir de propuneri de politici care au fost preluate și implementate de autoritățile publice. Acțiunile de monitorizare a implementării legii cu privire la întrunirile publice au fost necesare pentru a asigura realizarea corectă a legii liberale promovate. Datele statistice și studiile de caz, corelate cu analiza cadrului legislativ permite elaborarea concluziilor și recomandărilor specifice și previne speculații privitor la dificultățile în implementarea legii.

În cadrul acestui program au urmat 5 acțiuni de promovare a drepturilor omului și de împuternicire a grupurilor vulnerabile. În anul acesta a finalizat proiectul de împuternicire a romilor și proiectul de promovare a educației multilingve. În ambele cazuri rezultatele proiectelor au înregistrat progrese în ceea ce privește conștientizarea necesității politicilor de integrare a minorităților și de educare a coexistenței diferitor grupuri etnice.

CReDO a promovat implementarea unor politici locale de prevenire a corupției prin intermediul transparentizării procesului de luare a deciziilor de către autoritățile locale. Un proiect inovativ a constituit elaborarea unui portal tv prin internet care promovează un comportament media mai adecvat și oferă societății accesul la opinii mai diverse,

totodată promovează un jurnalism responsabil.

4.1 Inițiative de monitorizare a drepturilor omului și a bunei guvernări

În perioada anului 2008 au fost promovate câteva acțiuni de advocacy: 1) monitorizarea corupției în sistemul de sănătate, 2) promovarea libertății de întrunire, 3) crearea sistemului de prevenire a corupției la nivel local, 4) crearea sistemului adecvat de prevenire a torturii. De asemenea, au fost finalizate câteva inițiative din anii precedenți: 1) Împuternicirea comunităților rurale ale Romilor, 2) promovarea integrării minorităților lingvistice

4.1.1 Monitorizarea consolidării capacităților sistemului ocrotirii sănătății în prevenirea și combaterea corupției

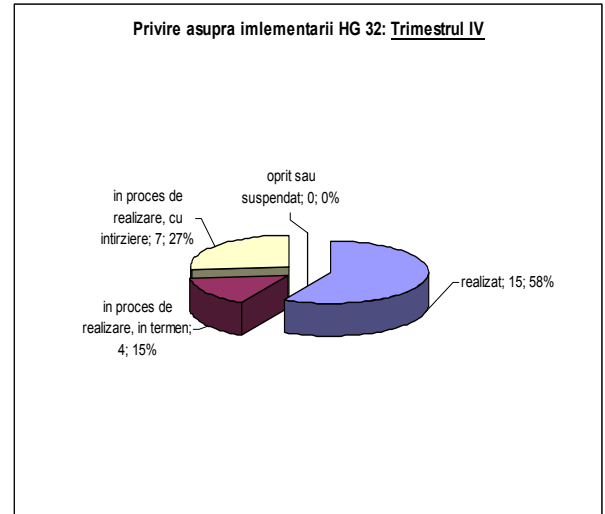
Această inițiativă s-a desfășurat cu suportul Academiei pentru Dezvoltare Educațională (AED). Inițiativa s-a axat pe monitorizarea consolidării capacităților din sistemului ocrotirii sănătății în prevenirea și combaterea corupției.

În baza Planului Preliminar de Țară „Provocările Mileniului” a fost aprobată Hotărârea de Guvern No. 32. Hotărârea de Guvern No.32 (HG 32) a fost monitorizată în baza unei metodologii aplicate cu succes în Europa centrală.

Guvernul a implementat activitățile cu întârziere. 7 activități prevăzute depășeau termenele prevăzute în HG 32. Analiza activităților și gradul de implementare a acestora raportate la perioada totală demonstrează că 58% (sau 15 activități) din activități au fost realizate în totalitate. 19%

(sau 4 activități) din activități se aflau în proces de realizare în limitele timpului prevăzut pentru aceste activități. 27% (sau 7 activități) din activități se aflau în procesul de realizare, însă cu întârziere, depășind termenele prevăzute în HG 32.

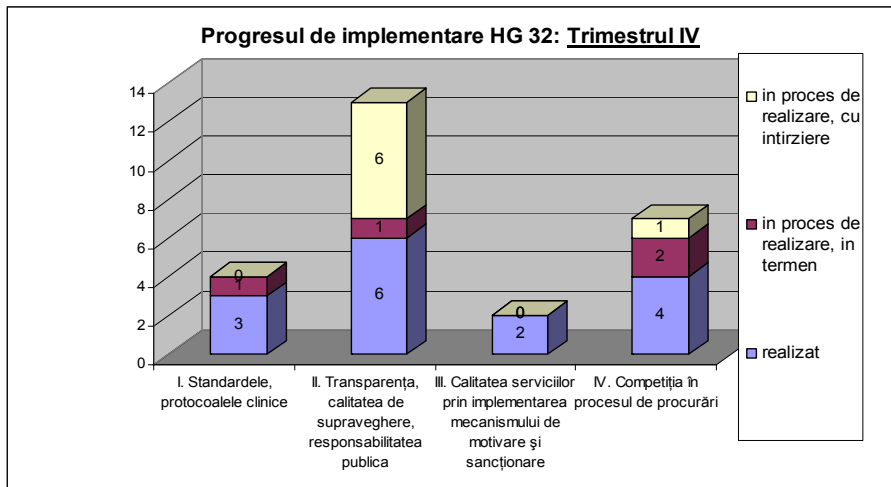
Graficul 4.2 – Implementarea HG 32

Analiza mai detaliată a implementării activităților pe componentele HG 32 oferea următoarea situație. La componenta I: elaborarea standardelor și protocoalelor clinice se realiza în conformitate cu termenele prevăzute. La componenta II: transparența, calitatea de supraveghere și responsabilitatea publică înregistrează aproape jumătate din activități în întârziere (6 activități). La componenta III: calitatea serviciilor medicale, toate activitățile sunt realizate. La componenta IV: încurajarea competiției în procurări se înregistrează 2 întârzieri.

În graficul ce urmează poate fi văzut progresul de implementare.

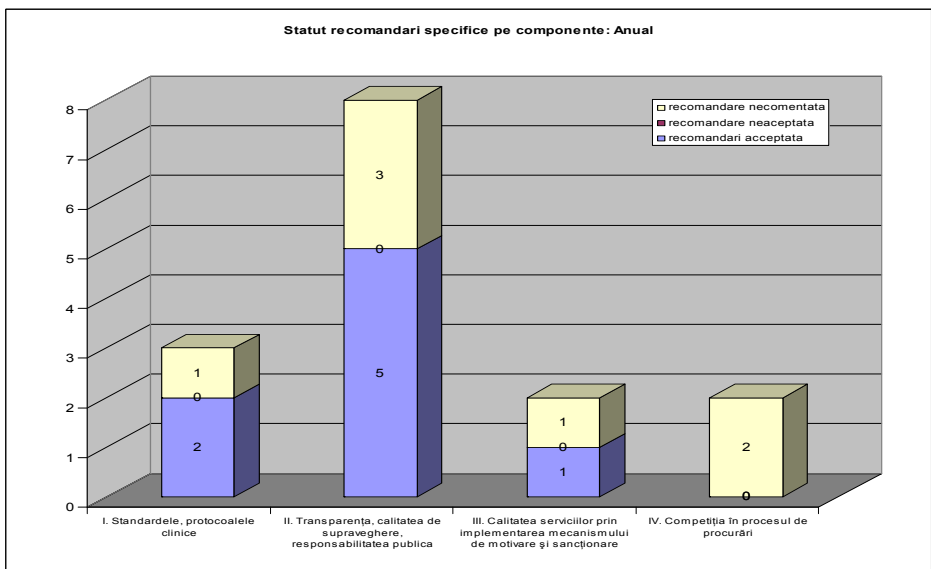
Graficul 4.3 – Progresul de implementare HG 32

În ceea ce privește recomandările elaborate, jumătate din ele au fost acceptate. Cele mai multe recomandări au fost acceptate la capitolul transparență, monitorizare a calității și responsabilitate publică, iar cele mai puține recomandări au fost acceptate la capitolul concurență în domeniul achizițiilor publice. La capitolul care se referă la stabilirea de standarde și protocoale și calitatea serviciilor de sănătate, sunt acceptate puțin mai mult de jumătate din recomandări. De asemenea, sunt acceptate recomandări privind deschiderea și facilitarea procesului de elaborare și discutare a legilor relevante și consultarea cu diferiți actori implicați în proces. Au fost luate în considerare recomandările privind

instituționalizarea metodelor și instrumentelor de evaluare a performanțelor instituțiilor medicale și de sănătate publică și cele ce se referă la certificarea medicală. Recomandările cu privire la rolul sectorului privat, evaluarea eficacității programelor de sănătate și altele nu au fost comentate. Tabelul de mai jos arată statutul recomandărilor specifice pentru întregul an.

Graficul 4.4 – Recomandări specifice

Constatările, concluziile și recomandările strategice elaborate de CReDO, au fost făcute publice și furnizate Ministerului Sănătății ca fiind organul responsabil pentru coordonarea acțiunilor anti-corupție în sectorul de ocrotire a sănătății. Concluziile și recomandările strategice au fost discutate detaliat cu persoanele responsabile din cadrul Ministerului. Au fost preluate un șir de recomandări strategice și aplicate în practică de către Minister. Printre recomandările acceptate, se numără:

Cu privire la protocoalele medicale și standardele clinice:

- Publicarea pe pagina web a Ministerului într-un format ușor de citit și cu posibilitatea de a comenta toate proiectele protocoalelor și standardelor medicale;
- Crearea în fiecare instituție medicală a comisiilor de evaluare a standardelor și protocoalelor și includerea cerințelor cu privire la respectarea standardelor și protocoalelor în procesul de acreditare a instituțiilor medicale.

Cu privire la transparența instituțiilor:

- Publicarea și disponibilitatea unor discuții largi asupra conceptului de proiect pe pagina web a instituțiilor medicale cu posibilitatea de a vedea comentariile,
- Introducerea în procesul de licențiere a medicului a cerinței de revedere a corespunderii și conformării la standarde și protocoale;
- Publicarea pe pagina web a Ministerului și într-un format ușor de citit și cu posibilitatea de a comenta conceptul de proiect a obligației civile a personalului medical;
- Verificarea calității sondajului de opinii cu privire la satisfacerea pacienților de serviciile medicale se va efectua de către o agenție independentă.

Cu privire la calitatea serviciilor:

- Introducerea stimulentei financiare la nivelul instituției medicale și la nivelul remunerării medicului dacă medicii se conformează mai bine protocoalelor și standardelor și satisfacerea pacienților sporește.

Pentru a face cunoștință cu cele 4 rapoarte de monitorizare puteți vizita: http://www.credo.md/pagini/actiuni.php?li_mba=rom&id=40

Inițiativa menționată a poziționat CReDO ca organizație de referință în monitorizarea și analiza domeniului de sănătate al Republicii Moldova.

4.1.2 Monitorizarea implementării politicilor cu privire la întruniri publice

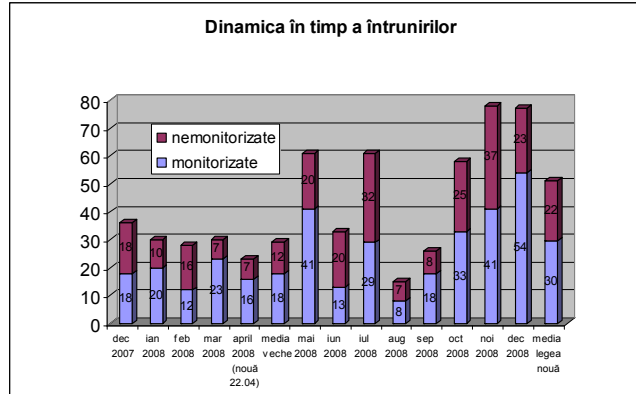
„Dezvoltarea capacităților apărătorilor drepturilor omului în monitorizarea libertății de întrunire în Republica Moldova” este un proiect al OSCE/ODIHR implementat de CReDO în calitate de partener local.

Scopul proiectului este să susțină apărătorii drepturilor omului prin îmbunătățirea cunoștințelor lor referitoare la standardele libertății de întrunire publică și a abilităților de monitorizare și raportare a subiectelor în Republica Moldova cu intenția de angajare într-un dialog cu autoritățile naționale pentru fortificarea protecției și promovării libertății întrunirilor publice la nivel național și local.

Una din activitățile de bază ale proiectului a fost monitorizarea libertății de întrunire, și implicit a întrunirilor publice de pe teritoriul R. Moldova pe parcursul întregului an 2008. Pe parcursul anului 2008 observatorii proiectului au monitorizat 365 de întruniri dintr-un total de 611, ceea ce reprezintă cca 60% din totalul de întruniri desfășurate pe teritoriul Republicii Moldova.

Graficul 4.6 Dinamica întrunirilor

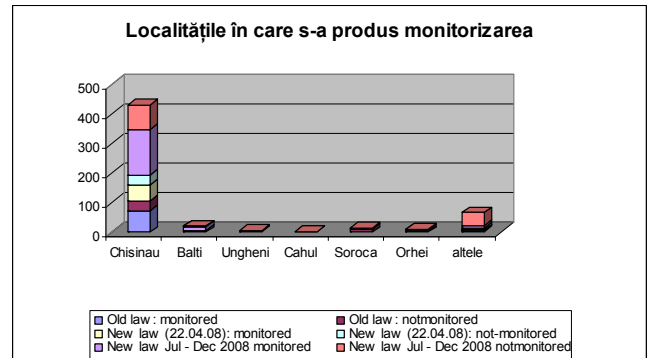
Fiecare monitorizare a unei întruniri este reflectată într-un raport individual de monitorizare. Rapoartele astfel întocmite au fost utilizate pentru elaborarea rapoartelor analitice finale.

Proiectul a produs 2 rapoarte analitice pentru perioada decembrie 2007 – iunie 2008 și respectiv iulie-decembrie 2008 (http://www.credo.md/assembly/mod/reso_urce/view.php?inpopup=true&id=369).

Majoritatea monitorizărilor practice s-au produs în Chișinău, principalul loc de desfășurare a întrunirilor publice. În mai mică

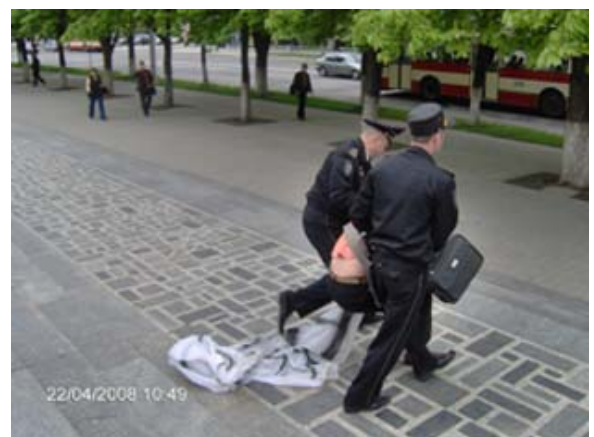
măsură au fost vizate alte orașe ca Bălți, Orhei, Cahul, Ungheni.

Graficul 4.5 Desfășurarea întrunirilor în regiuni și localități

Pentru pregătirea observatorilor, în cadrul proiectului a fost organizat un curs de instruire a observatorilor libertății întrunirilor publice desfășurat în perioada 25-27 iunie 2008. Acesta a fost al doilea curs de pregătire a observatorilor, primul a avut loc pe 15-19 octombrie 2007. În calitate de experți la curs au fost invitați Neil Jarman (Institute for Conflict Research, Belfast) și Sergiu Ostaf (CREDO).

Cei 20 de observatori astfel pregătiți au participat la monitorizarea întrunirilor publice pe întreg teritoriul Republicii Moldova, împreună cu precedentul grup de 25 de observatori (vezi lista completă a observatorilor la http://www.credo.md/assembly/mod/reso_urce/view.php?inpopup=true&id=19).

Pe 23-24 iunie 2008 la Chișinău a avut loc o masă rotundă în care s-au discutat realizările și problemele privind implementarea practică a libertății de întrunire. Discuția s-a concentrat în special asupra implementării noii legi și asupra colaborării tuturor actorilor implicați în garantarea libertății de întrunire. La masa rotundă au participat reprezentanți ai MAI, primăriilor Chișinău și Bălți, precum și reprezentanți ai misiunii OSCE în Moldova, reprezentanți ai organizațiilor de drepturile omului și observatorii proiectului.

Desfășurarea proiectului poate fi urmărită pe site-ul de lucru al proiectului <http://www.credo.md/assembly/>

Rezultate

- 1 curs de dezvoltare a capacităților de monitorizare a libertății de întrunire;
- 365 de întruniri publice monitorizate, reprezentând 60% din totalul de întruniri din 2008;
- 20 de observatori noi instruiți pentru monitorizarea întrunirilor publice;
- 1 masă rotundă cu participarea MAI, APL Chișinău și Bălți, OSCE și a observatorilor la tema libertății de întrunire în Republica Moldova.

4.2 Promovarea inițiativelor democratice și de consolidare a societății

În cadrul acestei secțiuni vom trece în revistă acțiunile de implementare a drepturilor

omului și de împuternicire a grupurilor vulnerabile

4.2.1 Elaborarea strategiilor locale de transparență și anticorupție

În a II-a parte a anului 2008 Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CREDO) în colaborare cu Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO) au oferit consultanță în elaborarea Strategiilor Locale de Transparență și Anticorupție pentru orașele Cimișlia și Ialoveni, fiind finanțat de ILDP/PNUD.

Consultanța a fost oferită în cadrul proiectului „Strategii locale de Transparență și Anticorupție”, care promovează o abordare inovativă, strategică și practică de tratare și prevenire a corupției în administrația publică locală și în comunitate, printr-un proces de planificare strategică participativă.

Au fost implementate următoarele activități:

Atelierul 1 “Sănătatea organizației: Diagnosticul corupției” - *Identificarea domeniilor și activităților vulnerabile la corupție*

- durata – 2 zile

Cimișlia

Ialoveni

Atelierul 2 “Sănătatea organizației: Tratarea și prevenirea corupției”
Identificarea soluțiilor pentru tratarea și prevenirea corupției

- durata - 1-2 zile

Atelierul 3 “Planul strategic de tratare și prevenire a corupției” *Discutarea și finalizarea planului strategic, Posibilitățile de finanțare a unor acțiuni ale planului de către ILDP/PNUD*

- durata - 1 zi

Numărul de participanți la ateliere

Circa 20-30 de persoane (funcționari ai primăriei și consilieri locali, precum și alte persoane interesate din comunitate).

Consultanța urmează a fi finalizată în februarie 2009. Ca urmare a procesului de consultanță orașele Cimișlia și Ialoveni vor avea posibilitatea de a depune câte un proiect pentru finanțare, identificat ca prioritar în baza atelierelor desfășurate.

4.2.2 Inițiativa pentru împuternicirea localităților compact populate de Romi

În perioada 2005 - 2008 CReDO a implementat proiectul de „Abilitare cu putere a comunităților de romi din Republica Moldova” (<http://www.credo.md/pagini/actiuni.php?limba=r&id=34>) Activitățile din cadrul proiectului au fost desfășurate complementar cu acțiunile

altor doi parteneri ai CReDO în cadrul acestui proiect: „Centrul Național al Romilor” (CNR) și „Centrul pentru dezvoltarea strategică a teritoriului” (CDST). Componenta CReDO viza mobilizarea și instruirea comunităților de romi dintr-o serie de localități locuite compact de comunități de romi.

Anul 2008 a fost al treilea an și ultimul de desfășurare a activităților prevăzute în proiect. Beneficiari direcți ai activităților proiectului au fost comunitățile de romi stabilite în satele Huzun (com. Micleușeni, r. Strășeni), Vulcănești (c. Ciorești, r. Nisporeni), Bursuc (r. Nisporeni, Stejăreni (com Lozova, r. Strășeni), Seliște și Lucășeuca (r. Orhei). În luna mai a anului 2008 au fost finalizate activitățile proiectului.

Conform planului de activități, în 2008 eforturile principale au fost concentrate în Seliște și Lucășeuca. În perioada ianuarie - mai 2008, în cele 2 sate au fost oferite programe de instruire în domeniul scrierii de proiecte, managementului proiectelor și advocacy.

În s. Bursuc au continuat ședințele de consultanță în privința administrării proiectelor cu grupul de inițiativă format în 2007.

Rezultatele proiectului în 2008 componenta CReDO:

- 7 sesiuni de traininguri de scriere și administrarea de proiecte cu grupuri de inițiativă din Seliște și Lucășeuca;
- 3 cursuri în advocacy de nivel elementar și mediu în Seliște și Lucășeuca;
- 3 grupuri de inițiativă formate pentru implementarea practică a instruirii de la cursuri.

Rezultatele totale ale proiectului componenta CReDO:

- 16 activități de mobilizare civică și electorală;
- 6 inițiative electorale locale susținute informativ de proiect;
- 5 reprezentanți ai comunităților de romi au devenit consilieri locali;
- 12 (6+6) cursuri de advocacy de nivel începător și mediu;
- 2 traininguri în servicii publice cu reprezentanții APL și agenților economici Lozova și Bursuc;
- 20 de traininguri de scrierea și administrarea proiectelor;
- 9 grupuri de inițiativă formate la nivel local.

4.2.3 Cooperare pentru pace

Acest proiect este coordonat de către [Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului \(CReDO\)](#), [Centrul Informațional de Resurse „World Window”](#), [Comitetul Comun pentru Democratizare și Conciliere \(JCDC\)](#), [Institutul Român pentru Pace \(PATRIR\)](#) și [TRANSCEND](#) International cu susținerea financiară din partea [Cordaid](#). Scopul proiectului este construirea capacităților de bază, structuri și resurse pentru împuternicirea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului de a se implica activ în activitatea de construire a păcii și transformării conflictului – de a adresa problemele sociale concrete ce afectează oamenii din regiune.

Pe parcursul anului 2008, în cadrul Proiectului de Cooperare pentru Pace au avut loc mai multe activități.

4.7 Reprezentativitate geografică

În perioada 3-6 martie 2008, la Chișinău a avut loc cursul de formare de formatori în domeniul construirii păcii și transformării conflictelor pentru reprezentanții societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului.

Obiectivul programului fiind consolidarea capacităților de instruire, design ale partenerilor și beneficiarilor din cadrul Proiectului de Cooperare pentru Pace în oferirea programelor în domeniul construirii păcii și transformării conflictelor.

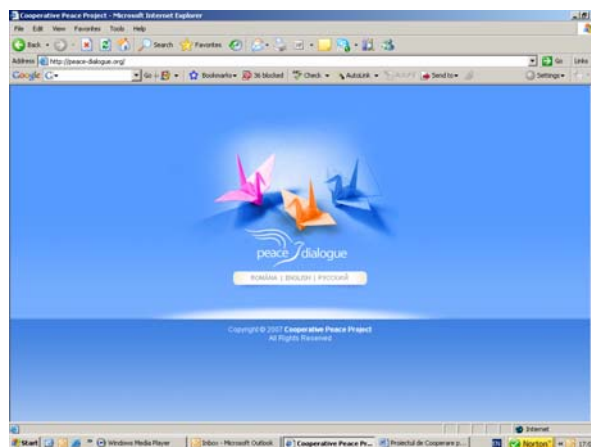
Temele abordate în cadrul trainingului au fost următoarele:

- Rolurile și profilul trainerului în transformarea conflictelor;
- Conceptele de bază în transformarea conflictelor;
- Stilurile de predare în cadrul trainingului, specificul învățării la adulți;
- Cartarea conflictelor;
- Metode și tehnici în construirea păcii și transformarea conflictelor;
- Etica în training și transformarea conflictului;
- Dinamica și transformarea conflictului;
- Organizarea programelor de instruire în domeniul transformării conflictului;
- Evaluare, debriefing, feed-back, abilități de prezentare ș.a.

La acest training au participat lideri și membri ai societății civile din medul academic, organizațiilor guvernamentale de pe ambele maluri ale Nistrului ș.a. Trainingul a fost facilitat de Tatiana Țarelunga (CREDO), Angela Vacaru (CREDO) și Sabin Mureșan (PATRIR).

Pe perioada anului 2008 au fost plasate pe site-ul Proiectului de Cooperare pentru Pace

www.peace-dialogue.org mai multe resurse informaționale în limbile română, rusă și engleză în domeniul construirii păcii și transformării conflictului. De asemenea, au fost plasate chestionare pentru evaluarea necesităților pentru sursele bibliografice în domeniul păcii și transformării conflictelor, și pentru creșterea eficienței site-ului.

Website-ul oferă posibilitate atât beneficiarilor proiectului, cât și tuturor celor care îl accesează. CREDO este responsabil de plasarea și traducerea conținutului site-ului în limba română.

În perioada 4-7 iunie 2008, la Satul Moldovenesc a avut loc un training local pentru tinerii de pe ambele maluri ale Nistrului.

Eficiența trainingului s-a bazat pe sinergia dintre diferite instrumente de educație non-formală încheiate într-un training de 3 zile. Componentele acestui training au fost: sesiunile de muzică pentru pace, elemente de

analiză și transformare a conflictelor, outdoor și leadership.

Obiectivul activității a fost de mobilizare și implicare a tinerilor în rezolvarea problemelor comune și cunoașterea de către aceștia a problemelor și intereselor celeilalte părți și acceptarea ei.

Training-ul a fost elaborat și realizat de către Ecaterina Crețu (CREDO), Florin Gîscă (CREDO) și Cristian Ziliberberg (CREDO).

În perioada 4-5 august și 28-29 august, la Chișinău au avut loc 2 workshop-uri cu grupurile profesionale profesori preuniversitari și medici, de pe ambele maluri ale Nistrului. În cadrul acestor activități au fost organizare focus grupuri.

Scopul acestora a fost discutarea necesităților și intereselor comune, sistemelor educaționale

și de sănătate de pe ambele maluri ale Nistrului și cum sunt afectați de conflict.

Workshop-urile au fost moderate de către Ecaterina Crețu (CREDO), Aliona Badiur (CREDO), Irina Burlacu (CREDO) și Roman Sandu (World Window).

În perioada 4-6 iulie 2008, Asociația Obștească „Tinerii din stânga Nistrului” (AOTSN) în colaborare cu CREDO, Asociația Raională de Fotbal din Dubăsari (AFD) și Consiliul Coordonator de Tineret pe lângă Președintele raionului Dubăsari (CCTD) a organizat acțiunea „Tinerii pentru Pace”. Evenimentul a avut loc în s. Harmațca r. Dubăsari, pe malul stâng al Nistrului.

Scopul de bază al acestei acțiuni a fost consolidarea tinerilor de pe ambele maluri ale râului Nistru aflați sub diferite administrații și promovarea valorilor Păcii. La eveniment au participat circa 200 de tineri din localitățile Doroțcaia, Coșnița, Pohrebea, Molovata, Molovata Nouă, Ustia, Corjova, Oxentea, Vișcăuți, Țibulăuca, Harmațca, Crasnii Vinogradari și or. Dubăsari.

Pe parcursul a 3 zile, în cadrul evenimentului au fost organizate numeroase activități cu caracter civic, sportiv și cultural.

Evenimentul a avut ca punct central de atracție un turneu de fotbal la care au participat echipe formate din tineri din localitățile Doroțcaia, Coșnița, Oxentea, Vișcăuți, Țibulăuca și Crasnii Vinogradari. Activitățile secundare au avut drept scop facilitarea comunicării și consolidarea grupurilor de tineri de pe ambele maluri ale Nistrului prezenți la eveniment.

În activități au fost utilizate exerciții de socializare și instrumente de concept outdoor. Dintre elementele care au spart coeziunea grupului prezent a fost cazarea participanților în corturi pe malul Nistrului, în preajma stadionului care a fost locul central al desfășurării evenimentului.

Programul a fost completat de un concert de cântece și dansuri folclorice oferit de locuitorii satului.

Acțiunea „Tineri pentru pace” a fost concepută ca un mediu de dezvoltare a relațiilor dintre reprezentanții generației tinere de pe ambele maluri ale Nistrului. Localitățile de origine ale participanților chiar dacă se află în același areal geografic de o parte și alta a Nistrului, sunt sub diferite sisteme de administrare. Proximitatea geografică nu este o garanție a proximității sociale și de valori dintre locuitori.

La eveniment au asistat reprezentanți ai Consiliului Raional Dubăsari, National Endowment for Democracy, PATRIR România, Asociația Promo-LEX și Federația Națională de Fotbal.

Evenimentul dat a fost organizat cu susținerea financiară din partea organizației cehe „People in Need”.

Suportul organizațional a fost oferit din Florin Gîscă (CReDO) și Ecaterina Crețu (CReDO).

În perioada iunie - septembrie 2008 CReDO împreună cu Outward Bound România <http://outwardbound.ro/> a organizat și desfășurat un program pilot sub genericul Peacebuilding Outdoor.

Programul și-a propus dezvoltarea metodelor de apropiere a societăților celor două maluri ale Nistrului, la nivelul populației simple, în special a tinerilor din diferite medii și cu diferite profiluri sociale.

În acest scop a fost aplicată metodologia elaborată de Outward Bound <http://www.outwardboundpeace.org> un centru de referință în domeniul outdoor. Programul a fost unul inovator pentru Republica Moldova și a fost pus în aplicare cu concursul direct Outward Bound România, prin intermediul expertului Adam Horvath-Kovacs. Experții locali care au organizat și facilitat programul au fost Florin Gîscă (CReDO) și Cristian Ziliberberg (CReDO).

Obiectivele acestui program au fost:

- Asigurarea comunicării dintre grupurile reprezentative de tineri de pe ambele maluri;
- Cunoașterea reciprocă și înțelegerea realităților din comunitățile implicate în conflict.

Programul Peacebuilding Outdoor Moldova a fost compus din 3 etape practice realizate în următoarea consecutivitate:

Etapa 1 - 2008.06.10-12 Trebujeni (malul drept)

Etapa 2 - 2008.07.23-30 - traseul Telenești - Țipova (malul drept)

Etapa 3 - 2008.09.9-11 - Rașcov (malul stâng).

Cele 3 etape au avut ca beneficiari un grup de 19 persoane (în proporție de 10 / 9) de pe ambele maluri ale Nistrului, cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani. Membrii grupului au fost selectați pentru a asigura o reprezentativitate cât mai largă a diverselor grupuri sociale.

Activitățile din cadrul celor 3 etape au fost elaborate conform metodologiei educației experiențiale cu instrumente specifice de outdoor. Designul programului s-a bazat pe know-how-ul și experiența Outward Bound acumulate în programe similare implementate în alte zone de conflict ale lumii:

http://www.outwardboundpeace.org/model_program.vp.html.

Vadul lui Woodstock Muzică pentru Pace este organizat deja al treilea an cu susținerea Misiunii OSCE și Ambasadei SUA. Evenimentul a fost organizat la Vadul lui Vodă, lângă podul peste Nistru.

Obiectivul festivalului este cultivarea și promovarea culturii dialogului și păcii printre oamenii de pe ambele maluri ale râului prin muzică și prin activități culturale. Este o tehnică foarte puternică.

Festivalul a durat două zile, 10-11 octombrie. A fost deschis oficial vineri la orele 17.00 cu discursul lui Marin Lupu, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, care a apreciat înalt festivalul.

La festival au participat mai mult de 30 de formații de pe malul drept și stâng al Nistrului, care au decis să contribuie prin muzică la promovarea păcii pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Pe parcursul festivalului a avut loc un concurs pentru formațiile care promovau cel mai bine pacea și au primit trei chitare drept premii.

- 1) Evoluarea a mai mult de 20 de formații - Au fost mai mult de 30 de formații care au participat la festival și au fost selectate pe parcursul a două prezentări, una la Chișinău (23-24 septembrie) și una la Tiraspol (11 mai);
- 2) Promovarea mesajului social - Pe parcursul festivalului au avut loc mai multe discuții despre pace și muzică care au fost moderate de voluntari, au fost făcute referințe la experiențele anterioare a muzicienilor care promovau pacea și mesajul social prin muzică;
- 3) Organizarea participării fanilor și tinerilor de pe ambele maluri ale Nistrului - A fost asigurat transportul pentru deplasarea participanților până târziu.

Sondajul sociologic „Percepția asupra conflictului în viziunea populației de pe malurile drept și stâng al Nistrului” a fost efectuat în perioada lunilor iulie-august, iar rezultate au fost prezentate la sfârșitul lunii noiembrie. Acest sondaj sociologic are drept scop înțelegerea mai bună a percepției conflictului și distanței între mai multe grupuri de populație, precum și o mai bună înțelegere a reprezentării percepției conflictului de către grupurile constituente și focus grupurile active pe ambele maluri ale Nistrului. A fost efectuată chestionarea a 509 respondenți, distribuiți egal după criteriul gender și etnic, în special cu referire la trei grupuri etnice: moldoveni, ucraineni și ruși. Acest lucru a avut un rol important în procesul de cartare a conflictului în identificarea atitudinilor și pozițiilor populației de pe malul stâng și drept al Nistrului despre populația de pe celălalt mal, despre valorile lor, guvernare, probleme economice și sociale, despre probleme cu care se confruntă ei și despre problemele cu care cred ei că se confruntă celălalt mal. O viziune generală în termeni sociali, este că distanța socială între cele două părți nu este mare și diferite activități sociale, educaționale, economice ale ambelor părți vor susține și ajuta în eliminarea acestei distanțe sociale.

De asemenea, au fost organizate întreveneri între partenerii din cadrul Proiectului de Cooperare pentru Pace de planificare și elaborare a strategiilor. Ca rezultat a fost elaborat planul activităților pentru anul 3 al proiectului. Obiectivele principale se axează pe consolidarea capacităților partenerilor în cadrul Proiectului de Cooperare pentru Pace în construirea păcii și transformarea conflictului, și susținerea inițiativelor locale în construirea păcii pe ambele maluri ale Nistrului.

4.2.3 Integrarea minorităților naționale prin promovarea educației multilingve

Proiectul menționat are 3 obiective:

- Conștientizarea practicilor și standardelor europene referitor la educația multilingvă în Moldova ;
- Promovarea adoptării politicilor publice în domeniul educației multilingve;
- Pilotarea modelelor în educația multilingvă preșcolară și primară.

CREDO implementează acest proiect în cooperare cu Centrul pentru problemele minorităților și Asociația tinerilor ucraineni în Republica Moldova „Zlagoda”.

CREDO este responsabilă de obiectivul 2: *Promovarea adoptării politicilor publice în domeniul educației multilingve*. CREDO este responsabil de realizarea obiectivului 2 al acestui proiect prin analiza și colectarea practicilor pozitive de integrare a minorităților prin politici multilingve. Pe parcursul primului an de proiect au fost studiată detaliat practica și experiența de succes din 10 țări ale Europei, 3 exemple pozitive din Canada, SUA și Australia. Sunt acumulate peste 20 de practici pozitive care sunt descrise detaliat în limbile română și rusă.

Practicile pozitive sunt diseminate pentru publicul general prin intermediul website-ului creat: www.credo.md/multilingvism/. Pentru categoriile specializate de persoane: factorii decizionali din cadrul Ministerului Educației, Parlamentului, Biroului Relațiilor Interetnice, grupurilor profesionale, partidelor politice, proiectul va furniza informații prin intermediul publicației și seminarelor.

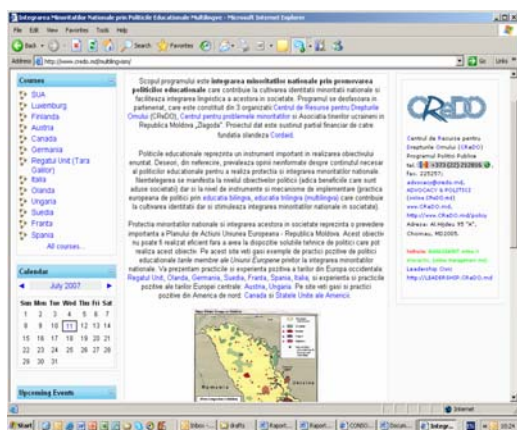
Pe parcursul anului 2008, CREDO a întreprins măsuri substanțiale pentru a populariza prin mass-media conceptul de educație multilingvă, integrarea minorităților naționale prin intermediul talk-showurilor. Acestea au fost organizate la postul de televiziune Euro TV și N4. La aceste emisiuni au fost invitate mai multe persoane și experți din domeniu. În cadrul talk-show-urilor discuțiile s-au axat pe problemele ce țin utilizarea limbilor pe teritoriul Republicii Moldova, beneficiile pentru societate de pe urma cunoașterii și

utilizării mai multor limbi de către tineri și adulți, principiile și criteriile pe care se bazează o societate multiculturală etc.

Acest subiect urmează a fi discutat și prin intermediul televiziunii prin internet Public TV.

Website-ul specializat și publicația conține informația detaliată despre contextul social al minorității naționale, politicile educaționale la treptele preșcolare, școala primară, școala generală, ciclul preuniversitar și perspectivele dezvoltării politicilor. Toate studiile de caz sunt sistematizate și prezentate după același criteriu, conțin datele statistice dezagregate, informațiile calitative pentru a înțelege în detaliu modalitatea de organizare a sistemului de învățământ și politicile relevante din țările studiate.

CREDO coordonează activitatea parteneriatului participând la toate activitățile organizațiilor partener: vizite de documentare în Ungaria (noiembrie) și Olanda (decembrie) organizate de centrul pentru problemele minorităților și seminarele internaționale organizate în cadrul proiectului.

Pe parcursul anului viitor CREDO va începe activitățile de studiere detaliată a politicilor actuale din Moldova, identificarea oportunităților de implementare a politicilor educaționale, documentarea practicilor pozitive pilotate de către partenerii proiectului pentru a elabora politicile relevante în Moldova.

Sociological Study "Efficiency of language policy in Moldova, options for ethnic minority groups"

This study was carried out on a sample of more than 400 respondents, from subsequent target groups: teacher-parents-pupils of Moldovan, Ukrainian and Bulgarian origin. The population was selected from compact regions of one or another ethnicity, in rayons/villages that live half of majority and half of minority population, as well as rural or urban localities with less than a half of minority ethnic groups living. It was identified that despite the fact that ethnic groups mainly are educated at school in Russian language, there is a high preference to have more hours for/in the native language course. All in all, there is a preference as well to study the state language in order to integrate in an easier manner on the labour market, but first of all in the universities around.

4.2.4 *PublicTV.md – promovarea mass-mediei responsabile*

www.PublicTV.md este televiziunea prin internet pusă în acțiune de societatea civilă din Moldova care promovează transparența vieții publice și accesul complet la informații „needitate” așa încât cetățeanul să fie informat și să-și poată forma propriile lui opinii. Ea constituie o alternativă de informare a cetățenilor. Prin supravegherea vieții publice de la noi, **PublicTV.md** oferă informații detaliate despre evenimentele de interes public, care au un impact mare asupra noastră, dar pe care mass-media moldovenească le consideră a fi neinteresante și, respectiv, nu le reflectă, e reflectată puțin, sau chiar deformat. De asemenea, portalul urmează să simuleze modul de funcționare a unei televiziuni publice.

Conceptul PublicTV.md a fost elaborat în luna iulie-august 2008, urmat de realizarea site-ului și testarea lui tehnică în lunile septembrie-noiembrie. Primele materialele au fost amplasate online în decembrie 2008. Au fost filmate și plasate materiale de la diferite conferințe organizate de societatea civilă, lecții publice, întruniri publice (proteste, pichetări etc.). Lansarea portalului în forță a avut loc după prezentarea integrală a Forumului ONG-urilor care s-a desfășurat în perioada 15-16 decembrie 2008.

În acest fel portalul și-a demonstrat importanța și impactul și a început plasarea integrală regulată a evenimentelor din societate.

Dificultățile cu care se confruntă portalul fiind: Resursele Umane (operatori și redactori), parteneriatele, baza tehnică (camere de filmat, server pentru plasarea materialelor, conexiune la internet).

PublicTV.md conform conceptului urmează să activeze descentralizat. Primul modul tematic care a fost externalizat și administrat autonom a fost cel de Întruniri publice, care a fost preluat de Programul de Monitorizare a Întrunirilor publice, coordonat de Florin Gîscă, susținut de echipa de monitори. Urmează ca și celelalte module tematice să fie preluate de alte grupuri de inițiativă sau organizații neguvernamentale.

5. CONSOLIDAREA CAPACITATILOR PUBLICE

Cristian Ziliberberg (leadership), Tatiana Tarelunga (management), Aliona Butnaru (centrul informațional), Svetlana Procopciuc (suport), Angela Vacaru (management), Elena Levinta-Perciun (management)

Misiunea

Programul consolidează dezvoltarea capacităților factorilor decizionali și a societății civile de a elabora politici de calitate

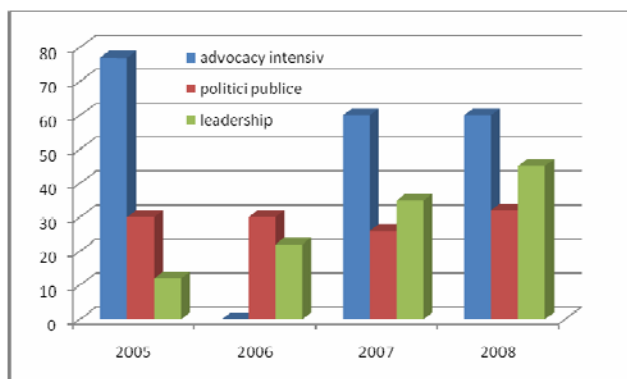
Domenii de activitate:

- Consolidarea capacităților în domeniul politicilor publice
- Consolidarea capacităților de Leadership

Obiective:

- Dezvolta capacitățile de analiza și generare a politicilor
- Dezvoltă capacități de leadership și schimbare

Graficul 5.1. Dinamica beneficiarilor în programe de instruire

Portofoliul de produse:

- ✓ Program de consolidare a capacităților în Politici Publice;
- ✓ Program de consolidare a capacităților în domeniul Leadership;
- ✓ Serviciul informațional.

Rezultate:

În anul 2008, CReDO a perfecționat programul în domeniul politicilor publice. Programul este structurat în 5 module de bază și mai multe module facultative și a fost oferit la 40 de participanți, din care au participat și 10 reprezentanți din sectorul public. Programul se bucură de o reputație bună, are un suport informațional și materiale educaționale ajustate la condițiile din Moldova. Programul este oferit în cooperare cu reprezentanții mediului academic din Olanda cu suportul Ministerul Afacerilor Externe al Guvernului Olandei.

Programele intensive de advocacy au fost oferite mai multor organizații din diferite domenii interesate în promovarea intereselor grupurilor profesionale pe care le reprezentau. Au fost organizate 5 programe de advocacy cu durată de 3-4 zile.

Programul de consolidare a capacităților de leadership este oferit al 3-lea an consecutiv, în parteneriat cu Institutul de Leadership. În anul 2008, au fost oferite 2 programe: pentru sectorul civic și pentru sectorul privat și public. Programul este unic în țară și se bucură de o bună reputație. În total peste 40 de persoane au consolidat capacitățile sale de leadership în acest an.

În cadrul programului funcționează și un centru informațional. Centrul informațional sprijină prestarea programelor de consolidare a capacităților menționate. Centrul informațional este cel mai bun centru de informare în domeniile: politici publice, managementul public și nonprofit, leadership și drepturile omului în Moldova. Mii de beneficiari se înregistrează anual.

5.1 Capacități în Politici Publice și Advocacy

5.1.1 Cursuri intensive în advocacy

Cursul intensiv în Advocacy

http://www.credo.md/pagini/asistenta.php?li_mba=rom&id=4 este un curs oferit în mod periodic membrilor organizațiilor neguvernamentale social active din diferite regiuni ale Republicii Moldova.

Cursul are o durată de 4 zile și se desfășoară cu participarea a aproximativ 14 persoane-membri ai ONG-uri locale. Cursul se compune din activități interactive dirijate de trainerii pentru respectarea direcției advocacy. Trainerii oferă informație teoretică din sfera advocacy necesară și suficientă pentru lucrul ulterior cu problemele organizațiilor reprezentate. Participanților li se oferă și materialul de suport necesar.

Cursul oferă următoarele subiecte și creează deprinderi utile conform următorului program structurat pe patru zile de curs:

Tema 1. Ce este advocacy?

Înțelegerea advocacy orientat spre necesități.

Determinarea grupului beneficiar.

Tema 2. Înțelegerea problemei?

Identificarea corectă a unei probleme.

Propuneri de probleme din partea participanților

Arborele problemei (Determinarea problemelor, efectelor și cauzelor.)

Lucrul în baza problemelor.

Tema 3 Determinarea soluțiilor și strategiilor

Tema 4 Evaluarea capacităților de advocacy ale organizațiilor

Analiza SWOT a problemei

Tema 5 Advocacy în mass-media

Strategii de conștientizare prin Mass-media.

Exercițiu: deprinderi, elaborarea și susținerea de argumente.)

Dezvoltarea abilităților de conlucrare cu mass-media

Tema 6 Strategia Lobby

Procesul decizional (discuția interactivă, exemple asociative)

Joc de rol - Deprinderi de lobby și negociere

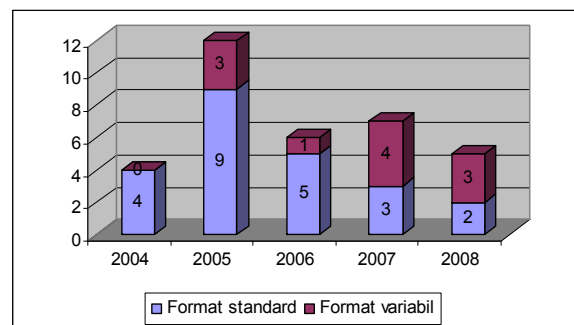
Cursul este o combinație alternativă de

informație teoretică completată imediat cu activități de dezvoltare a abilităților practice.

În anul 2008 Cursul Intensiv în Advocacy a fost oferit de 5 ori. Două cursuri au fost prestate în formatul standard, pentru membrii FNFM (Federația Națională a Fermierilor din Moldova). Cursurile s-au desfășurat în Chișinău în perioadele 22-24 mai și 26-28 mai.

Alte 3 cursuri pentru nivelul începător și mediu au fost prestate pentru grupuri din Seliște și Lucășeuca, ca parte a proiectului de Împuternicire a comunităților rurale de romi din Republica Moldova (pentru detalii vezi secțiunea din raport dedicată proiectului).

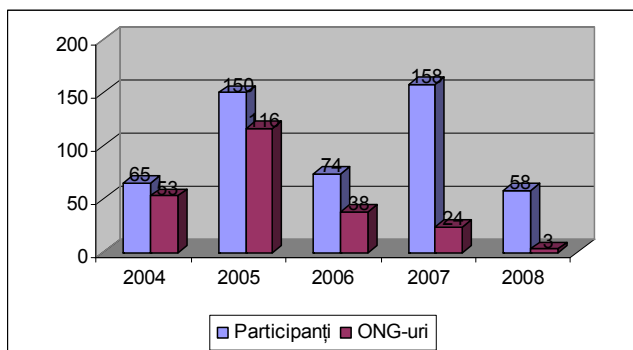
Graficul 5.2 Numărul de Cursuri intensive în Advocacy desfășurate până în prezent

În 2008 s-a păstrat tendința generală de descreștere a numărului de Cursuri în advocacy oferite comparativ cu anii precedenți. Se observă și o confirmare a tendinței de scădere a numărului de cursuri în format standard în favoarea celor în format variabil. Acest lucru s-a datorat unei necesități mai mari pentru nivelul de începător.

Numărul de participanți la cursurile din 2008 este în scădere față de anii precedenți, direct proporțional cu numărul de cursuri oferite, la fel în scădere. În total de cursul intensiv în advocacy în 2008 au beneficiat 58 de persoane.

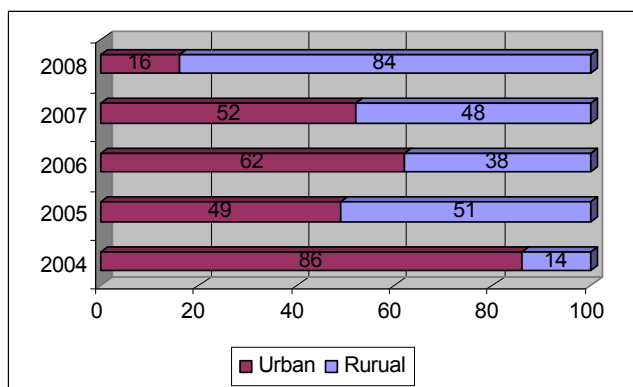
Graficul 5.3 Raportul între numărul participanților și a ONG-urilor, beneficiari ai Cursurilor intensive în Advocacy

Numărul de organizații pentru care a fost oferit cursul în acest an este de 3. Acest lucru s-a datorat faptului că cele 5 cursuri au fost prestate la solicitarea unor anumite organizații (FNFM) sau în cadrul unor proiecte, în care au fost vizate anumite grupuri de inițiativă, spre deosebire de anii precedenți când politica de oferire a cursului viza o reprezentare cât mai largă a diferitor organizații.

Specificul organizațiilor (majoritatea membrilor FNFM sunt din mediul rural) pentru care s-au prestat cursurile au determinat o proporție covârșitoare în favoarea persoanelor din mediul rural 84% față de 16% din mediul urban.

Graficul 5.4 Proveniența beneficiarilor Cursurilor intensive în Advocacy (%)

În valori absolute mediul rural a fost reprezentat de 49 de persoane față de 9 din mediul urban.

Proporția de reprezentativitate a sexelor în cadrul cursului continuă să fie echilibrată cu o

diferență minimă în favoarea persoanelor de sex feminin.

5.1.2 Dezvoltarea capacităților în politici publice și parteneriat public-privat

În anul 2008 a demarat Programul de instruire în politici publice în parteneriat cu organizația TransForma din Olanda. Programul este finanțat de programul MATRA al Ministerului Afacerilor Externe al Olandei.

Obiectivele proiectului țin de dezvoltarea parteneriatului dintre ONG-uri și instituții publice, care sunt responsabile de analiza și elaborarea politicilor. Durata proiectului este de 2 ani și a început în mai 2008.

În iunie 2008 a avut loc o vizită de studiu în Olanda. Pe parcursul vizitei au fost efectuate un șir de întrevederi cu diferiți actori importanți din sectorul public și din sectorul ONG. Vizita a avut ca scop stabilirea relațiilor de parteneriat și acumularea experienței de la instituțiile și organizațiile olandeze.

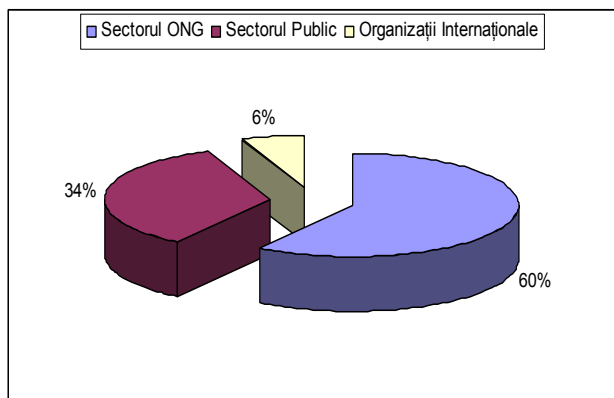
Vizita a fost organizată de partenerii din Olanda, responsabil din partea organizației TransForma a fost Brede Kristensen, coordonator de program. Această vizită a fost ca punct de reper pentru preluarea cunoștințelor și experienței experților din Olanda, care și sunt persoanele de resurse și facilitatori pentru modulele de bază.

Ulterior, principalele activități ce au fost implementate țin de prestarea programului de instruire constituit din 4 module de bază, module facultative și participarea într-un grup de lucru ce ține de domeniul selectat.

Participanții programului au fost selectați în baza unui concurs. La concurs au aplicat atât persoane din sectorul ONG, cât și din sectorul public.

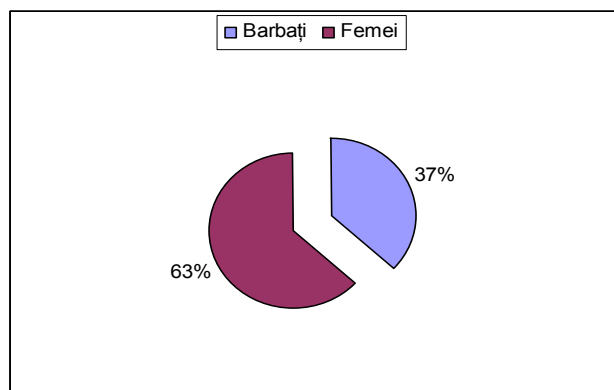

Graficul 5.5 Reprezentativitatea participanților pe sectoare

În cadrul programului au fost încadrați atât bărbați, cât și femei, după cum urmează:

Graficul 5.6 Reprezentativitatea Gender

Începutul programului a demarat cu sesiunea de orientare după care au urmat sesiunile următoare: de bază și facultative.

Suplimentar modulelor de bază au fost stabilite și un set de module facultative.

Programul este alcătuit din următoarele module de bază și facultative:

1. Analiza Politicilor Publice
  - Analiza Cost-Beneficiu;
  - Elaborarea unui studiu-document de politici;
  - Metode calitative în politici publice;
  - Metode cantitative în politici publice.
2. Procesul Politicilor Publice și Advocacy;
  - Procesul Politicilor Publice;

3. Designul și Implementarea Politicilor Publice;
4. Monitorizarea și Evaluarea Politicilor Publice;
  - Politici sociale în Moldova.

Domeniile prioritare pentru primul an de instruire au fost identificate domeniile social și agrar.

Ca rezultat a unui grup de lucru este setat elaborarea unui document de politici pe una din temele selectate de cele 6 grupuri:

- I. Familiile cu copii cu dezabilități mentale severe;
- II. Copii născuți în Detenție;
- III. Mecanisme de Implementare a CCCT și a legii cu privire la tutun și articolele de tutun;
- IV. Dezvoltarea educației non-formale;
- V. Sistemul integrat de servicii sociale;
- VI. Insuficiența serviciilor de orientare profesională pentru elevii din ultimul an de gimnaziu, școală și liceu;
- VII. Politicile agricole care facilitează agricultura ecologică.

La moment programul de instruire în Politici Publice este în derulare și înregistrează un interes sporit din partea participanților, care la sfârșitul sesiunilor completează un chestionar de evaluare.

5.2 Capacități în Leadership

<http://leadership.credo.md>

Pe parcursul anului 2008 s-a desfășurat programul Certificat în Leadership. Programul de leadership este oferit din 2005. Pe parcursul timpului el a avut diferite specificuri: Curs Avansat de Leadership Civic, Curs de Leadership Civic Electoral: pentru Tinerii candidați la Funcția de Consilier Local, Curs de Leadership pentru Tinerii de pe Ambele maluri ale Nistrului. Specificul programului Certificat în Leadership este orientarea spre persoane care se realizează deja profesional și social.

Programul Certificat în Leadership a început la finalul anului 2007, dar majoritatea modulelor au fost oferite pe parcursul anului 2008.

Au fost oferite următoarele module:

Leadership Etic și Democratic, în care s-a definit conceptul de leadership, s-au studiat diferite paradigme referitor la leadership, a fost explorată importanța leadershipului în context democratic și impactul pe care poate să-l aibă asupra societății. Acest modul s-a desfășurat în 2007

Capacități personale în Leadership, în care s-au analizat diferite abordări asupra personalității în leadership. Au fost utilizate instrumente practice pentru ca fiecare participant să poată înțelege mai bine propriile sale caracteristici și să-și dezvolte capacitățile.

Capacități profesionale în leadership, acest modul a fost format dintr-un șir de workshopuri care aveau drept scop dezvoltarea următoarelor capacități: Comunicarea interpersonală, Negocierea, Gândirea strategică, Discursul public și Gândirea creativă și luarea deciziilor.

Modulul Leadership Outdoor - respectivul modul a constat dintr-o călătorie de 3 zile în natură în care participanții au practicat interacțiunile în grup, au înțeles mai bine dinamica echipei, și-au manifestat abilitățile de leadership și și-au testat capacitățile personale. Participanții au dormit în corturi, au trecut peste râu, s-au cățărat pe stânci cu asigurare, s-au asigurat reciproc etc.

Relația Lider-Aderent și Leadershipul Echipei - în care s-a analizat diferite forme de relații între lider și aderenți și, de asemenea, a fost simulată dinamica în echipe și, respectiv, înțelese rolurile pe care diferite persoane și le asumă.

Modulul Leadership Organizațional - în cadrul acestui modul s-a deconstruit manifestarea leadershipului în organizație, s-a discutat despre schimbarea organizațională și metodele de implementare a ei.

O parte importantă a programului au fost **Consultațiile individuale**. În cadrul acestora participanții au primit o atenție individualizată din partea trainerilor, s-a discutat scenariile lor pentru viitor, profilul lor de personalitate. De asemenea, fiecare participant și-a dezvoltat un plan de dezvoltare personală.

În cadrul Programului au fost **invitați** și lideri care au discutat cu participanții, și-au povestit experiența și viziunea lor referitor la leadership: printre aceștia au fost: Oleg Cernei, consilier municipal Chișinău, Vitalia Pavlicenco, președintele PNL, Mihail Șleahițchi, prorector ULIM, Doru Petruți, directorul-executiv IMAS, Victor Nichituș, jurnalist, Antonia Fonari, director Tineri și Liberi.

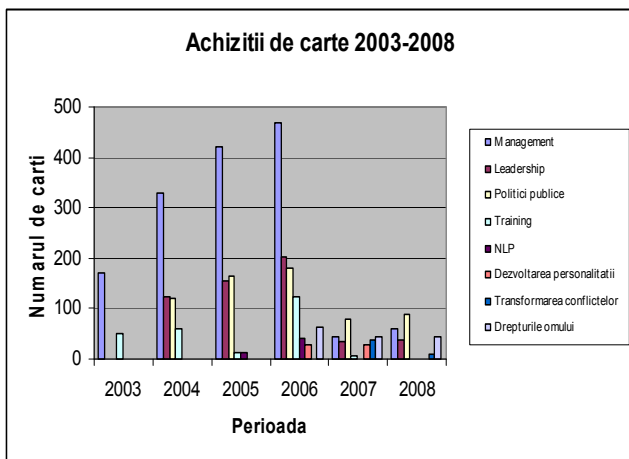
5.3 Centrul Informațional

http://www.credo.md/pagini/centru_35.php?limba=rom,
www.credo.md/library

Consultarea și împrumutul cărților

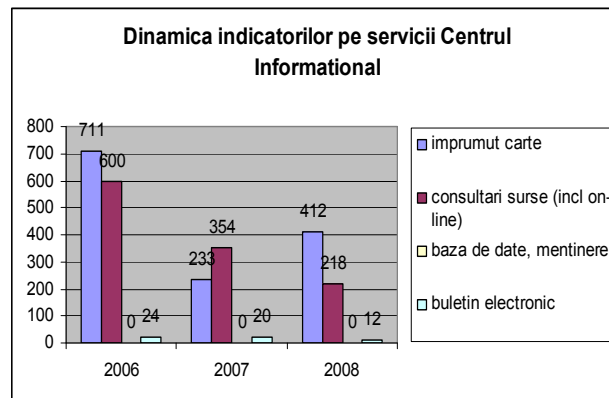
Pe parcursul anului 2008 în cadrul Centrului Informațional au fost achiziționate 301 cărți. Pentru compartimentul politici publice au fost achiziționate 89 de cărți, la compartimentul Drepturile Omului și Democrație 43 de cărți, la Leadership și Dezvoltarea Personalității 59 cărți. S-a dezvoltat în continuare compartimentul Transformarea Conflictelor, unde au fost primite pe parcursul anului 2008 - 9 cărți, compartimentul EconomicS cu 44 de cărți și compartimentul Științe Sociale și Cercetare cu 19 cărți. Cele mai multe achiziții s-au efectuat pentru Dezvoltarea Politicilor Publice, sociale, educaționale, Leadership, Cercetare. Celelalte compartimente sunt în proces de dezvoltare, de altfel ca și serviciile respective din cadrul programelor educaționale.

Graficul 5.7 Dinamica achizițiilor de carte

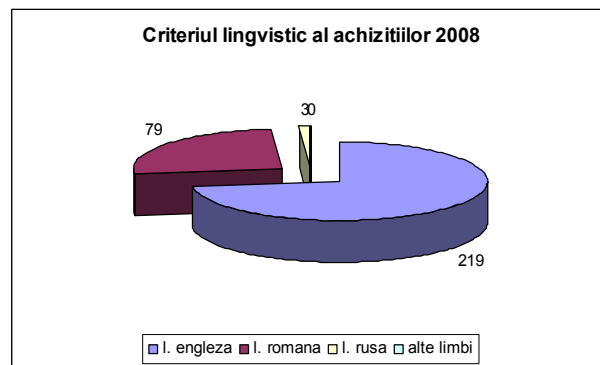
În continuare este schema care reflectă dinamica serviciilor Centrului Informațional pentru ultimii 3 ani de activitate.

Graficul 5.8 Indicatorii pe servicii

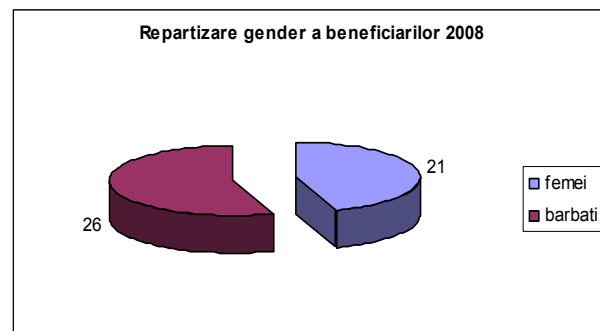
În anul 2008 au fost achiziționate cărți în limbile română, engleză și rusă. Ca și până acum, sursele în limba engleză sunt cele mai multe la număr.

Graficul 5.9 Achiziții criteriu lingvistic

Dacă am reprezenta repartizarea pe genuri a beneficiarilor ce au împrumutat cărți, graficul ar arăta astfel:

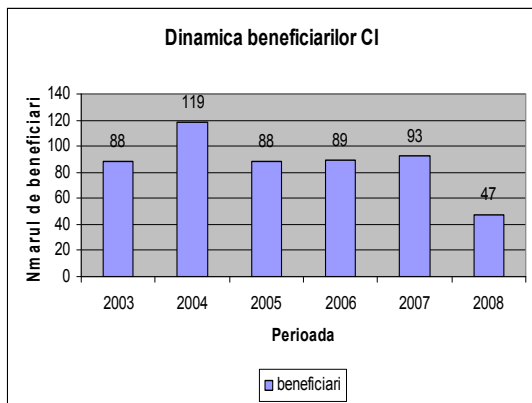
Tabel 5.10 Repartizarea gender

Tabelul următor reprezintă dinamica numărului de beneficiari pentru anii 2003-2008.

Se evidențiază bine că numărul beneficiarilor e în scădere spre deosebire de 2004, 2007. Aceasta se datorează accesului mai accesibil la Internet și apariția cărților în format electronic.

Tabel 5.11 Dinamica beneficiarilor pentru 2003-2008

Baza electronică, biblioteca on-line

Navigarea prin biblioteca on-line CReDO, permite beneficiarilor prin utilizarea unor noi instrumente de accesare, rezervarea de împrumut a cărților fără a veni direct la biblioteca prin opțiunea creată *Împrumută*. Aceasta opțiune rămâne să se bucure de o utilizare activă. Săptămânal în așa mod sunt rezervate și împrumutate 5-6 documente.

CReDO - Biblioteca

[CReDO](#) > [Biblioteca](#) > [Dezvoltarea personalitatii](#) > [T](#) > [The 48 laws of power](#) > [Imprumuta](#) > [Inapoi](#)

[Cautare avansata](#)

Nume Prenume *

E-mail

Telefon fix *

Telefon mobil

Localitatea

Adresa *

Organizatia

Ocupatia / Functia

6. RAPOARTELE FINANCIARE SI DE AUDIT

To the Administrative Board of CReDO

Independent Auditor's Report

Fabel, Werner & Schnittke GmbH has carried out an audit of the accompanying balance sheet of the Resource Center of Moldovan Non-governmental Organisations for Human Rights (CReDO) as of 31 December 2008, and the related income statement and statement of cash flows for the year then ended. We also examined the financial project reports of two projects carried out in cooperation with partner organisations (Prevention of Ethnic Conflicts, Empowering Rural Roma Communities). The financial statements are the responsibility of the management of the organisation. Our responsibility is to express an opinion on the financial statements based on our audit.

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. The International Standards on Auditing require that we plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the financial statements are free of material misstatement. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the statement. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall financial statements' presentation. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

In our opinion, the financial statements referred to above give a true and fair view of the financial position of the Resource Center of Moldovan Non-governmental Organisations for Human Rights (CReDO) as of 31 December 2008 and of the results of its operations and its cash flows for the year then ended in accordance with the International Financial Reporting Standards adopted by the International Accounting Standards Board. The two financial project reports correctly disclose the expenses incurred for the projects.

Chisinau – München, 31 July 2009

Fabel, Werner & Schnittke GmbH

Thomas Werner
Certified Public Accountant

Valentina Mogoreanu
Auditor

Toate rapoartele sunt prezentate în lei moldovenești. Rapoartele financiare au fost supuse auditului de către compania germană Fabel, Werner & Schnittke GmbH, www.fws-audit.com.

6.1. Raportul privind situatia financiara

Resource Centre of Moldovan Human Rights NGOs

Balance sheet as at 01 January 2009

	Notes	01-Jan-09 MDL	01-Jan-08 MDL
ASSETS			
Property and equipment			
Building	1	1,185,000	66,256
Furniture	1	29,257	54,277
Computer equipment	1	280,845	207,003
Car	1	11,705	58,527
		1,506,807	386,063
Current assets			
Other receivables	2	205,055	28,364
Cash and cash equivalents	3	237,810	3,961,408
		442,865	3,989,772
Total assets		1,949,672	4,375,835
ACCUMULATED FUNDS AND LIABILITIES			
Accumulated surplus			
Accumulated surplus	4	149,320	207,172
Revaluation reserve	1	1,147,139	-
		1,296,459	207,172
Liabilities			
Deferred income	5	359,668	386,063
Deferred revenue from grants	5	263,725	3,733,814
		623,393	4,119,877
Current liabilities			
Payables and accruals	6	29,820	48,786
		29,820	48,786
Total liabilities		653,213	4,168,663
Total fund balance and liabilities		1,949,672	4,375,835

6.2. Raportul privind activitățile

Resource Centre of Moldovan Human Rights NGOs

Income Statement for the year ended 31 December 2008

ianuarie – decembrie 2008

	Notes	2008 MDL	2007 MDL
Revenue			
Grant revenue	7	4,980,171	4,470,095
Other revenue	8	66,445	155,295
		<u>5,046,616</u>	<u>4,625,390</u>
Expenses			
Program and administrative expenses	7	(4,980,171)	(4,470,095)
Other expenses		0	0
		<u>(4,980,171)</u>	<u>(4,470,095)</u>
Excess of expenses over revenue		66,445	155,295
Net foreign exchange loss		(54,722)	(48,791)
Surplus before income tax expense		11,723	106,504
Income tax expense			
Gain (Deficit) for the year	4	<u>11,723</u>	<u>106,504</u>

6.3. Raportul privind circulația fondurilor

Resource Centre of Moldovan Human Rights NGOs

Statement of Cash Flows for the year ended 31 December 2008

	Notes	2008 MDL	2007 MDL
Cash flows from operating activity			
Surplus before income tax expense		11,723	106,504
Adjustments for:			
Depreciation		211,619	219,340
Deferred revenue		(4,980,171)	(4,470,095)
Non-cash element of deferred revenue		20,911	
Exchange difference		(259,774)	(4,271)
Operating loss before changes in working capital		<u>(4,995,692)</u>	<u>(4,148,522)</u>
(Increase) / decrease in other receivables		(176,691)	13,325
Increase / (decrease) in payables and accruals		(18,966)	29,693
Cash generated from operations		<u>(5,191,349)</u>	<u>(4,105,504)</u>
Income tax			
Net cash from operations		<u>(5,191,349)</u>	<u>(4,105,504)</u>
Cash flows from investing activities			
Acquisition of property and equipment		(185,224)	(230,200)
Net cash utilised in investing activities		<u>(185,224)</u>	<u>(230,200)</u>

ianuarie – decembrie 2008

Cash flows from financing activity			
Net Funds received		1,652,975	2,892,843
Net cash flows from financing activity		<u>1,652,975</u>	<u>2,892,843</u>
Net increase / (decrease) in cash and cash equivalents		<u>-3,723,598</u>	<u>-1,442,861</u>
Cash and cash equivalents at 1 January	3	3,961,408	5,404,269
Cash and cash equivalents at 31 December	3	<u>237,810</u>	<u>3,961,408</u>

Toate rapoartele sunt prezentate în lei moldovenești. Rapoartele financiare vor fi supuse auditului de către compania germană Fabel, Werner & Schnittke GmbH, www.fws-audit.com.

7. ANEXE: BENEFICIARII
Curs de Leadership Civic: pentru Tinerii de pe ambele maluri ale Nistrului

1. Alexandru Blajevschi
2. Ana Cheptene
3. Viorel Tarlev
4. Ana Ciudnaia
5. Ionela Costachi
6. Veronica Țîmbalari
7. Mihai Stipanov
8. Ana Mamaliga
9. Valeria Oprea
10. Alexei Buzu
11. Irina Burlacu
12. Ecaterina Cretu
13. Svetlana Procopciuc
14. Tatiana Gavrilita
15. Natalia Donos
16. Ina Niculița
17. Rodica Potlog
18. Nadejda Caprar
19. Bianca Cseke
20. Rok Teasley
21. Gregory Janes
22. Diana Rotaru

Beneficiarii Advocacy, Politici

(Inițiativa Împuternicirea Romilor)

Seliște

1. Diana Bordian
2. Elena Godoroja
3. Galina Rusu
4. Axenia Buzilă
5. Valentina Bordian
6. Tamara Danilescu
7. Nadejda Cupcea
8. Natalia Diacon

Lucășeuca

1. Nina Boicu
2. Nina Bancu
3. Tamara Cebotari
4. Luminița Cojocari
5. Svetlana Budjeti
6. Larisa Gabura
7. Ana Solcan
8. Galina Alexandru
9. Tatiana Valeanschi
10. Alina Bancu

Monitorizarea întrunirilor

1. Veaceslav Balan
2. Nicolae Mițăblindă
3. Veniamin Tăriță
4. Parascovia Topada
5. Nicolae Rădița
6. Ana Lepădatu
7. Vasile Rusnac
8. Victoria Țugui

9. Natalia Gore
10. Oleg Brega
11. Ghenadie Brega
12. Pavel Postica
13. Elena Spînu
14. Evghenii Goloșceapov
15. Alexei Buzu
16. Florin Gîscă
17. Maria Badan
18. Victor Panțiru
19. Ecaterina Crețu
20. Serghei Ostaf
21. Sergiu Soltan
22. George Mocanu
23. Daniel Paladiciuc
24. Dorin Cliciuc
25. Valeriu Buzu
26. Anatol Hristea Stan
27. Sabina Vulpi
28. Alex Ciorici
29. Ion Cojocaru
30. Ion Cojocari
31. Angela Dunas
32. Svetlana Negru
33. Maria Sircheli
34. Sultan Nenița
35. Irina Moraru
36. Adela Enache
37. Vasile Angheluța
38. Aliona Badiur
39. Andrei Spînu

Peacebuilding outdoor

1. Vasile Brînzari	Hlinaia
2. Vitalie Rotar	Tiraspol
3. Ana Jidovan Sandu	Tiraspol
4. Marina Baltean	Rîbnița
5. Diana Andrițchi	Rîbnița
6. Dorin Cliciuc	Chișinău
7. Cornel Ciurea	Chișinău
8. Alisa Potoroacă	Florești
9. Vlad Burlacu	Stăuceni
10. Ruslan Melnic	Stăuceni
11. Alexandru Bejan	Stăuceni
12. Roman Sandu	Tiraspol
13. Anna Ivanova	Sucleia
14. Irina Moraru	Tighina
15. Irina Pînzari	Tighina
16. Andrei Marian	Chișinău
17. Valeriu Buzu	Chișinău
18. Ion Efros	Ratuș
19. Dmitrii Ganenco	Hlinaia

Beneficiarii Programului de instruire în Politici Publice

1. Elena Lesan, Fundatia Soros-Moldova (FSM);
2. Zinaida Adam, Fundatia Soros-Moldova (FSM);
3. Jana Midoni, Fundatia Soros-Moldova (FSM);
4. Ruslan Codreanu, Centrul pentru Dezvoltarea Strategica a Teritoriului (CDST);

5. Lucia Gavrilita, Ministerul Protectiei Sociale, Familiei si Copilului (MPSFC);
 6. Ghenadie Cojocaru, Ministerul Protectiei Sociale, Familiei si Copilului (MPSFC);
 7. Ludmila Ciocan, Ministerul Protectiei Sociale, Familiei si Copilului (MPSFC);
 8. Luciana Iabangi, Ministerul Protectiei Sociale, Familiei si Copilului (MPSFC);
 9. Veaceslav Gututui, Institutul de Rezolvare a Conflictelor (INRECO);
 10. Iulia Sirghi, Centrul Analitic Independent "Expert Grup";
 11. Victor Prohntichi, Centrul Analitic Independent "Expert Grup";
 12. Stela Grigoras, EveryChild Moldova;
 13. Daniela Mamaliga, EveryChild Moldova;
 14. Olga Plesca, Asociatia MOTIVATIE din Moldova;
 15. Nicolae Procopie, Centrul de Resurse Tinerii si Liberi;
 16. Eduard Mihalas, Tinerii pentru Dreptul la Viata (TDV);
 17. Tamara Plamadeala, Centrul pentru Drepturile Omului (CpDOM);
 18. Rodica Gospodinova, Federatia Nationala a Fermierilor (FNF);
 19. Valentin Sasco, Federatia Nationala a Fermierilor (FNF);
 20. Mariana Birsan, Ministerul Educatiei si Tineretului;
 21. Doina Ciorici, Ministerul Economiei si Comertului;
 22. Inga Iovu, Ministerul Economiei si Comertului;
 23. Mihai Bozianu, Organizatia de Tineret a Partidului Liberal;
 24. Viorina Budesteanu, Centrul National de Management in Sanatate;
 25. Romeo Cemirtan, Asociatia Tinerilor Cercetatori pentru Europa Unita "TCEUForum";
 26. Elena Verdes, Programul Natiunilor Unite in Moldova (PNUD);
 27. Vitalie Frecauteanu, Programul Natiunilor Unite in Moldova (PNUD);
 28. Mihai Stipanov, Geronimo;
 29. Sergiu Bejenaru, Institutul Tineretului Guvernator din RM;

Beneficiarii Proiectului de Cooperare pentru Pace:

1. Florin Giscă, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CREDO);
2. Iurie Ataman, Comitetul Unit pentru Conciliere și Democratizare (JCDC);
3. Svetlana Baldencova, Comitetul Unit pentru Conciliere și Democratizare (JCDC);
4. Roman Sandu, Centrul Informațional de Resurse „World Window”;
5. Ghenadie Slobodeniuc, Universitatea de Stat din Moldova (USM), FRIȘPA
6. Raisa Asauleak, Centrul de Adaptare Socială „Step Towards”, Tiraspol
7. Irina Moraru, Ziarul „Timpul”
8. Alla Bucikova, ONG „Prorîv”;
9. Petru Bondari, Asociația Obștească „Tinerii din Stînga Nistrului”;
10. Vasilii Brînzari, ONG „Stels-Tera”;
11. Olga Manole, Asociația Promo-Lex;

30. Adriana Barilov, Academia pentru Dezvoltare Educationala (AED);
 31. Elena Palanciuc, Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Orhei, IMSP SRO;
 32. Victoria Nacu, Institutul Tineretului Guvernator din RM;

Monitorizarea libertății de întrunire

1. Sorina Susanu
2. Svetlana Rusu
3. Vitalie Tarlapan
4. Grigore Ciubotaru
5. Mircea Ciobanu
6. Mircea Rotari
7. Pavel Postica
8. Elena Spînu
9. Victor Panțiru
10. Veaceslav Balan
11. Liudmila Muntean
12. Dana Cotici
13. Aliona Medvedtchi
14. Anastasia Severin
15. Anghelina Botea
16. Vasile Rusnac
17. Natalia Gore
18. Maria Badan
19. Florin Giscă
20. Nicolae Radița
21. Ana Lepădatu
22. Andrei Spînu
23. Veniamin Târîță
24. Nicolae Mițăblîndă
25. Victoria Țugui
26. Odilia Capcanari
27. Parascovia Topada
28. Ghenadie Brega
29. Oleg Brega
30. Alexei Buzu
31. Ecaterina Crețu

12. Viorica Buhnă, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CREDO);
13. Natalia Carp, Asociația „Promo-Lex”;
14. Tatiana Sicinscaia, Liceul Teoretic „Evrika”, Club Liberty;
15. Andrei Cazacu, Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”;
16. Ion Diaconu, ONG „Cultura Nouă”;
17. Valeria Vdovii, Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”, ONG „Cultura Nouă”;
18. Cornelia Călin, Liceul Teoretic „Ion Vatamanu”, ONG „Cultura Nouă”;
19. Olga Berzan, Consiliul Local al Tinerilor Doroțcaia;
20. Alexandrina Botezatu, Consiliul Local al Tinerilor Peresecina;
21. Danu Paniș, Liceul Teoretic „Alexandru cel Bun”;
22. Eugen Mihu, FRIȘPA, USM;
23. Mihai Sandu, Liceul Teoretic Doroțcaia;
24. Olga Chisnicean, Liceul Teoretic „Alexei Mateevici”;
25. Oxana Conovalov, Educator, Slobozia;

26. Cristina Cernîșova, Coordonator, Bender;
27. Tatiana Ciumac, Psiholog, Liceul Teoretic „Alecu Russo”, Bălți;
28. Alexei Mocreac, Profesor, Crasnaia, Grigoriopol;
29. Vera Glijin, Profesor, Liceul Teoretic, Camenca;
30. Liuba Ceban, Contabil, Camenca;
31. Aliona Golub, Profesor, Liceul Teoretic „Alecu Russo”, Bălți;
32. Leonid Nicu, Profesor, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Ungheni;
33. Veronica Cojocar, Profesor, Liceul Teoretic „Ioan Vodă”, Cahul;
34. Constantin Sucitu, Profesor, Gimnaziul Corjova;
35. Natalia Ursul, Secretar, Liceul Teoretic „V. Ioviță”, Corjova;
36. Zinaida Teuș, Profesor, Școala Ciuzăuca, Rezina;
37. Irina Eșanu, Profesor, Gimnaziul Corjova;
38. Alexandru Lebedev, Profesor, Liceul Teoretic „Ioan Vodă”, Cahul;
39. Tamara Grabarovskaia, Educator, Slobozia;
40. Liudmila Zidra, Profesor, Caragaș;
41. Elena Pisova, Profesor, Bender;
42. Natalia Lujan, Profesor, Bender;
43. Oxana Conovalova, Educator, Slobozia.
44. Olga Bogatu, Medic Krasnii Krest, Bender;
45. Victoria Peperesnik, Medic Krasnii Krest, Bender;
46. Elena Oberst, Universitatea de Medicină, Tiraspol;
47. Denis Popovici, Universitatea de Medicină, Tiraspol;
48. Victor Kocetkov, Universitatea de Medicină, Tiraspol;
49. Mihai Dutca, Sindicatul Sănătatea, Chișinău;
50. Elena Bordos, Asistent medical, Oxentea, Dubăsari;
51. Liuba Popa, Asistent medical, Molovata, Dubăsari;
52. Natalia Guvir, Asistent medical, coordonator, Ustia, Dubăsari;
53. Eugenia Popușoi, Asistent medical, Holercani, Dubăsari;
54. Tatiana Berzan, Asistent medical, Doroțcaia;
55. Angela Sandu, Asistent medical, Holercani, Dubăsari;
56. Eugenia Soltan, Asistent medical, Coșnița, Dubăsari;
57. Olesia Grosul, Asistent medical, Coșnița, Dubăsari;
58. Maria Iavița, Asistent medical, Coșnița, Dubăsari;
59. Parascovia Mamulat, Asistent medical, Coșnița, Dubăsari;
60. Eleonora Ghiderman, Asistent medical, Oxentea, Dubăsari;
61. Irina Oreșina, Universitatea de Medicină, Tiraspol;
62. Olga Șerbanesco, Universitatea de Medicină, Tiraspol;
63. Vitalie Rotar, Tiraspol;
64. Ana Jidovan Sandu, Tiraspol;
65. Marina Baltean, Rîbnița;
66. Diana Andrițchi, Rîbnița;
67. Dorin Cliciuc, Chișinău;
68. Cornel Ciurea, Chișinău;
69. Alisa Potoroacă, Florești;
70. Vlad Burlacu, Stăuceni;
71. Ruslan Melnic, Stăuceni;
72. Alexandru Bejan, Stăuceni;
73. Roman Sandu, Tiraspol;
74. Anna Ivanova, Sucleia;
75. Irina Moraru, Tighina;
76. Irina Pinzari, Tighina;
77. Andrei Marian, Chișinău;
78. Valeriu Buzu, Chișinău;
79. Ion Efros, Ratus;
80. Dmitrii Ganenco, Hlinaia.

Beneficiarii Centrul Informațional

1. Ciudnaia-Melrose Ana, Corpul Păcii
  2. Gârdea Natalia,
  3. Bondari, Petru – AOTSN
  4. Bubuoc, Vasile - Institutul de Stat de Studii Continue
  5. Buzu, Alexei - Geronimo
  6. Chirilenco, Tatiana - ULIM
  7. Codreanu, Nadejda – SDM Acord
  8. Efros, Ion – USM
  9. Manole, Olga – Promolex
  10. Martin, Doina – ASEM
  11. Mocanu, Gheorghe – GV Sistem
  12. Moraru, Irina – Revista Timpul
  13. Niculăeș, Ana, ONG Consuela
  14. Spînu, Andrei - Geronimo
  15. Tarița Radu – ASEM
  16. Topada Parascovia, – Hyde Park
  17. Banariuc Victor, IREX
  18. Cațavel, Maria ASEM
  19. Paul Hodoroșea, Școala Avansată de Jurnalism
  20. Pinzari Irina, ASEM
  21. Slobodeniuc Ghenadie, USM
  22. Stipanov Mihail, Cubus
  23. Tarlev Viorel, Corner Stone International
  24. Buzu Valeriu, USM
  25. Paladiciuc Daniel, USMF N. Testimiteanu
  26. Toporovschi Svetlana, Refugiul Casa Marioarei
  27. Soltan Sergiu, Info Milion SRL
  28. Costache Ionela,
  29. Gherman Sergiu,
  30. Brînzari Vasile, ONG Stels-Terra
  31. Brega Ghenadie, Hyde Park
  32. Pleșcov Claudia, ASM
  33. Calalb Mihai,
  34. Scutaru Elena, ASEM
  35. Granciu Cristina, ASEM
  36. Marcinschi Tatiana, CNAM
  37. Tatar Marina, USM
  38. Ciurea Cornel, Prof. USM
  39. Frimu Violeta
  40. Lipcean Sergiu, FRISPA
  41. Caprar Nadejda, NORCAM
  42. Gaitur Emil, ASEM
  43. Niculița Ana, USM
  44. Donos Natalia, USM
  45. Lepadatu Ana, CN Rromilor
  46. Moraru Pavel, ASEM
  47. Simon Corina, Patrîr
-